

Onderzoek harmonisatie peuterspeelzalen en kinderopvang

GEMEENTE DIEMEN

11 januari 2016

Buitenhek Management & Consult

Winthontlaan 200
Postbus 85183
308 AD Utrecht
030 – 287 59 59
info@buitenhek.nl
www.buitenhek.nl

Auteur: **Angelique de Leeuw**

Onderzoek harmonisatie peuterspeelzalen en kinderopvang

GEMEENTE DIEMEN

Inhoudsopgave

INLEIDING	2
1. LANDELIJKE ONTWIKKELINGEN ROND HARMONISATIE	3
2. TOEKOMST PEUTERSPEELZALEN DIEMEN	7
3. SELECTIE OVERNAMEPARTNER(S)	11
4. AANBOD EN GEBRUIK (VOOR)SCHOOLSE VOORZIENINGEN	13
5. ENQUETERESULTATEN GEBRUIK PEUTERSPEELZALEN DIEMEN	18
5.1 Aantal ouders met recht op kinderopvangtoeslag	18
5.2 Inkomensverdeling ouders peuterspeelzaalwerk	18
6. VOORSCHOOLSE EDUCATIE (VVE)	20
6.1 Landelijk beleid VVE	20
6.2 Doelstelling bereik VVE	20
7. NIEUWE FINANCIERINGSSYSTEMATIEK	22
7.1 Vraagfinanciering	22
7.2 Subsidie VVE-aanbod	24
7.3 Markt openstellen	25
8. KEUZEOPTIES OUDERBIJDRAGEN	26
8.1 Ouderbijdragen niet-doelgroeppeuters	26
8.2 Ouderbijdragen doelgroeppeuters	27
8.3 Verplicht gebruik kinderopvangtoeslag	27
9. EXPLOITATIE PEUTERSPEELZALEN DIEMEN	29
10. OVERIGE KEUZEOPTIES IN UITWERKING HARMONISATIE	31
10.1 Keuzeopties regulier aanbod	31
10.2 Keuzeopties VVE-aanbod.....	33
11. FINANCIËLE GEVOLGEN GEMEENTE DIEMEN	35
11.1 Dagdelen 3 uur, maximum uurtarief € 7,60	35
11.2 Dagdelen 3,5 uur, maximum uurtarief € 7,40	37
11.3 Verlaging plaatsingsleeftijd naar 2 jaar	38
11.4 Advies op basis van indicatieve berekeningen	38
12. CONCLUSIE EN ADVIEZEN	39
BIJLAGE I VERKLARING GEEN RECHT OP KINDEROPVANGTOESLAG	41
BIJLAGE II OVERZICHT IMPLEMENTATIESTAPPEN	43

INLEIDING

In 2012 is er in Diemen onderzoek gedaan naar de gevolgen van de harmonisatie en de toekomst van de peuterspeelzalen. Met alle belanghebbenden is destijds overleg gevoerd. In 2013 heeft het college een principebesluit genomen waarbij de coöperatie onderwijs (Stichting OOP en Stichting Spirit) gevraagd is een projectplan te schrijven voor het peuterspeelzaalwerk. De raad heeft daarmee ingestemd in afwachting van een definitief voorstel. Vervolgens is de raad geïnformeerd over het uitstellen van het schrijven van dit projectplan in verband met de peuterbrief van minister Asscher eind 2013.

Inmiddels zijn diverse stappen gezet in het kader van de harmonisatie van peuterspeelzalen en kinderopvang. Zo vindt de harmonisatie van de kwaliteitseisen landelijk al stapsgewijs plaats. De financiële harmonisatie is door het kabinet aangekondigd per 2018. Uitgangspunt voor de financiële harmonisatie is dat het aanbod van peuterspeelzalen wordt geregistreerd als kinderopvang. Een deel van de ouders kan dan voor het peuterspeelzaalaanbod een beroep gaan doen op de kinderopvangtoeslag. Hierbij hoort ook een aangepast subsidiestelsel, in plaats van aanbod-gestuurd wordt deze vraag-gestuurd, namelijk financiering per geplaatste peuter. Beide zaken komen in hoofdstuk 1 nader aan de orde.

De meest voor de hand liggende optie voor de uitwerking van de harmonisatie in gemeente Diemen is dat de huidige aanbieder stichting Welzijn Diemen het aanbod van peuterspeelzaalwerk overdraagt aan de lokaal aanwezige kinderopvangbieders en/of onderwijsstichtingen. Een afweging van de opties, de voor- en nadelen en eventuele consequenties voor deze overdracht en mogelijke selectiecriteria, zijn tevens onderdeel van dit onderzoek (hoofdstuk 2 en 3).

Dit onderzoeksrapport kent verder de volgende indeling:

De hoofdstukken 4 tot en met 6 behandelen de huidige situatie in gemeente Diemen van het aanbod van peuterspeelzaalwerk, kinderopvang en VVE. In hoofdstuk 7 komt de nieuwe financieringsstructuur aan bod en in hoofdstuk 8 de keuzeopties voor de hoogte van de ouderbijdragen. Hoofdstuk 9 bevat een korte financiële analyse van de exploitatie van de peuterspeelzalen bij SWD, waarna in hoofdstuk 10 de verschillende keuzeopties worden behandeld voor de verdere inrichting van (de financiering van) het aanbod. In hoofdstuk 11 zijn de gevolgen van de inzet van de nieuwe financieringsstructuur voor de subsidiekosten van de gemeente Diemen in kaart gebracht. Tot slot bevat hoofdstuk 12 de conclusies en adviezen.

1. LANDELIJKE ONTWIKKELINGEN ROND HARMONISATIE

In dit hoofdstuk is een aantal landelijke ontwikkelingen op een rij gezet, die van invloed zijn op dit onderzoek naar de harmonisatie van peuterspeelzalen en kinderopvang.

1.1 Een betere basis voor peuters

In het regeerakkoord is opgenomen dat onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzalen en voor- en vroegschoolse educatie (VVE) beter op elkaar worden afgestemd. In de kamerbrief 'Een betere basis voor peuters' zijn hiertoe de kabinetsplannen geschetst. In deze brief is de kabinetsinzet uitgewerkt in drie verbeterpunten, namelijk

1. versterken van de pedagogische kwaliteit,
2. één kwaliteitskader voor alle voorschoolse voorzieningen¹ en
3. één financieringsstructuur voor werkende ouders (oftewel de financiële harmonisatie).

De realisatiedatum voor deze plannen is 1 januari 2018.

Versterken pedagogische kwaliteit

Voor het versterken van de pedagogische kwaliteit wordt samen met de branche gewerkt aan concrete kwaliteitseisen. De kwaliteitsverhoging steunt op twee pijlers: meer aandacht voor de ontwikkeling van kinderen en een betere samenwerking tussen scholen en voorschoolse voorzieningen. Bepaalde kwaliteitsverhogende maatregelen zullen verankerd moeten worden in wet- en regelgeving. Onderdeel daarvan is de uitwerking van verplichte permanente educatie voor de pedagogisch medewerk(st)ers. De versterking van de pedagogische kwaliteit loopt mee in de brede herijking van de kwaliteitseisen binnen Het Nieuwe Toezicht. Hiervoor is tussen 2015 en 2017 een stapsgewijs implementatietraject opgezet.

Één kwaliteitskader voor alle voorschoolse voorzieningen

In de kamerbrief van 1 juli 2015 heeft Minister Asscher de volgende beleidsmaatregelen ten aanzien van de kwaliteitseisen voor peuterspeelzalen vermeld:

wanneer	extra kwaliteitseisen peuterspeelzalen
1-7-2015	<ul style="list-style-type: none"> • toepassing vier-ogenprincipe: de beroepskracht moet gezien of gehoord kunnen worden door een andere volwassene • opnemen van wenbeleid in pedagogisch beleidsplan • aanpassing pedagogisch beleid met betrekking tot signaleren van bijzonderheden bij kinderen of andere problemen en doorverwijzen naar instanties die ouders hulp kunnen bieden
1-1-2018	verplichting van twee gekwalificeerde beroepskrachten op de groep

Per 1 juli 2015 zijn hiermee de laatste inhoudelijke verschillen in de kwaliteitseisen tussen kinderopvang en peuterspeelzalen in Diemen gelijkgetrokken. De aanvullende eis voor verplichting van twee gekwalificeerde beroepskrachten op de groep heeft bijna geen invloed op het aanbod in de gemeente Diemen omdat op drie groepen na, op alle groepen al met twee gediplomeerde krachten wordt gewerkt.

Één financieringsstructuur voor werkende ouders

Minister Asscher heeft in zijn plannen opgenomen dat ouders (die daar recht op hebben²) per 1 januari 2018 ook voor peuterspeelzalen een beroep kunnen doen op de kinderopvangtoeslag. In de kamerbrief van 1 juli 2015 over de harmonisatie meldt Asscher het volgende over de planning:

¹ Onder voorschoolse voorzieningen worden peuterspeelzalen en formele kinderopvang (kinderdagverblijven en gastouderopvang) verstaan.

² Zie toelichting op bepalingen toeslagregeling <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/kinderopvangtoeslag/vraag-en-antwoord/wanneer-heb-ik-recht-op-kinderopvangtoeslag.html>

Onderzoek harmonisatie peuterspeelzalen en kinderopvang

In het voorjaar van 2016 zal ik een wetsvoorstel voor de harmonisatie van kinderopvang en peuterspeelzaalwerk aan uw Kamer voorleggen. Met dit wetsvoorstel sluit ik aan bij de beweging die in veel gemeenten al gaande is: peuterspeelzalen zijn daar omgevormd tot kinderopvang. Vaak wordt het nieuwe aanbod 'peuteropvang' genoemd: een kortdurend aanbod dat voldoet aan de kwaliteitseisen voor kinderopvang, waardoor werkende ouders kinderopvangtoeslag kunnen aanvragen. Inmiddels is het aanbod van peuterspeelzaalwerk in circa een kwart van de gemeenten al onder de kinderopvangtoeslag gebracht.

Met deze financiële harmonisatie is tevens aangekondigd dat de decentralisatie-uitkering Wet OKE van het Rijk aan gemeenten per 2018 vervalt en wordt gebruikt als dekking voor de extra toeslaglasten van het Rijk³. Dit is voor de gemeente Diemen een bedrag van € 40.685 per jaar. Het is voor de gemeente Diemen van belang om de financiering van de peuterspeelzalen zodanig aan te passen, dat met de extra inkomsten uit de kinderopvangtoeslag, tenminste de korting op de decentralisatie-uitkering wordt gedekt. Daarbij is het gunstig om de financiële harmonisatie eerder dan op 1 januari 2018 te realiseren. De middelen die hiermee worden vrijgespeeld kunnen dan namelijk worden ingezet voor de omvorming van de financieringssystematiek en aanpassingen bij aanbieders, voordat op de decentralisatie-uitkering wordt gekort.

Het eerder realiseren van de financiële harmonisatie heeft tot gevolg dat de huidige peuterspeelzalen als kinderopvang in het landelijk register worden opgenomen. Dit komt omdat het tot 2018 niet mogelijk is om voor een peuterspeelzaal kinderopvangtoeslag aan te vragen. Omdat de kwaliteitseisen voor peuterspeelzalen en kinderdagverblijven echter gelijk zijn, heeft dit geen inhoudelijke consequenties.

Overigens heeft het kabinet meer extra middelen vrijgemaakt voor peuterspeelzaalwerk en kinderopvang (Prinsjesdag 2015 en belastingplan 2016):

- De komende jaren wordt € 60 miljoen extra beschikbaar gesteld aan gemeenten voor de financiering van peuterspeelzaalwerk voor ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Deze middelen zijn bedoeld om de 15% peuters die landelijk nu nog geen gebruik maken van een voorschoolse voorziening, met de peuterspeelzaal te bereiken. Hiervoor is € 10 miljoen in de begroting 2016 opgenomen (zie punt 6. in onderstaand overzicht) en dat bedrag wordt de komende jaren telkens met € 10 miljoen verhoogd. Het is nog niet bekend hoe dit bedrag over de gemeenten wordt verdeeld.

Uitgaven begrotingsgefinancierd artikel 99 (x € 1.000)						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Stand ontwerpbegroting 2015	19.383	42.225	66.489	84.594	90.898	92.898
Amendementen	- 375	- 375	- 375	- 375	- 375	- 375
Mutatie 1e suppletoire begroting 2015	12.497	5.509	- 14.901	- 17.386	- 10.905	6.588
Nieuwe mutaties:						
1. Uitdelen LPO naar artikelen	- 3.174	- 2.865	- 2.370	- 2.087	- 2.074	- 2.071
2. Budgettair neutrale herschikkingen		- 9.478	- 11.629	- 14.761	- 16.961	- 18.961
3. Overboekingen departementen	- 2.815	- 3.637	- 1.087	2.463	7.663	8.663
4. Diverse reserveringen en dekkingen	- 1.856	22.855	14.881	14.667	- 1.991	9.140
5. Kasschuif	- 10.953	6.048	9.307	1.524	- 5.926	
6. Voorschoolse voorziening peuters		10.000	20.000	30.000	40.000	50.000
7. Uitbreiding kraamverlof			40.000	65.000	70.000	70.000
8. Beschut werk		20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
9. Lage-inkomensvoordeel (LIV)				493.000	493.000	493.000
10. Uitvoeringskosten LIV			7.000	7.000	7.000	7.000
11. Loonkostenvoordelen					297.000	297.000
Stand ontwerpbegroting 2016	12.707	90.282	147.315	683.639	987.329	1.032.882

³ Deze uitkering startte in 2010 en staat per gemeente gespecificeerd in de september-circulaire van 2009.

Deze middelen kunnen overigens naar verwachting een (groot) deel van de korting van de decentralisatie-uitkering opvangen. Bovengenoemde middelen leveren namelijk in 2018 totaal landelijk een extra € 30 miljoen op, terwijl de korting op de decentralisatie-uitkeringen totaal landelijk € 34 miljoen is. Een en ander is daarbij wel afhankelijk van de verdeling van de € 30 miljoen over de gemeenten.

- Met het belastingplan 2016 wordt vanaf 2017 € 200 miljoen extra in de kinderopvangtoeslag geïnvesteerd. Hiermee wordt de kinderopvangtoeslag verhoogd en daarmee dus de kosten voor ouders verder verlaagd, naar verwachting vooral ook voor ouders in de laagste inkomensgroepen⁴.

1.2 Onzekerheid middelen voor onderwijsachterstanden beleid (OAB)

Op 6 november 2015 heeft staatssecretaris Dekker een brief naar de Tweede Kamer gestuurd met de nieuwe uitgangspunten voor verdeling van de middelen voor gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid (OAB) over de gemeenten vanaf 2017. Kern van het voorstel is dat er straks een evenredige verdeling is van de middelen over alle gemeenten op basis van het aantal gewichtenleerlingen. Dat betekent grofweg dat grotere gemeenten minder, en kleinere gemeenten méér OAB middelen krijgen. Voor de gemeente Diemen zou dit voorstel tot een vergelijkbaar bedrag aan OAB-middelen leiden.

Inmiddels is het plan besproken in de Tweede Kamer en is op 24 november 2015 in de Tweede Kamer gestemd over verschillende moties met aanpassingsvoorstellen. Daarbij kreeg één motie een Kamermeerderheid en is aangenomen (motie Yücel). Het gevolg hiervan is dat een aangepast plan moet worden ontwikkeld. Dit is voor 2017 niet meer haalbaar, waardoor de OAB-middelen naar verwachting voor alle gemeenten in 2017 met 3% gekort worden. Voor de gemeente Diemen betekent dit een korting van circa € 11.000. Het aangepaste plan wordt dan per 2018 verwacht.

In december 2015 wordt nog nader bericht van Dekker verwacht over de consequenties van deze motie.

1.3 Kindcentra 2020

Een kopgroep van bestuurders uit het primair onderwijs (het Pettelaar Overleg), de kopgroep kinderopvang, de kopgroep Wethouders voor kindcentra, waar wethouder Grondel deel van uitmaakt, en Het Kinderopvangfonds hebben de handen ineen geslagen en trekken samen op in het project 'Kindcentra 2020, ontwikkel de toekomst'. Deze partijen hebben een gezamenlijke visie geformuleerd op de toekomst van kindvoorzieningen voor kinderen van nul tot en met twaalf jaar. Die visie luidt als volgt:

Vanuit het belang van een optimale ontwikkeling van kinderen- de burger van de toekomst - streven partijen naar integrale voorzieningen voor alle kinderen (en hun ouders) van nul tot en met twaalf jaar: Kindcentra 2020. In dit Kindcentrum wordt gewerkt volgens één pedagogische en educatieve visie. Kinderen worden in staat gesteld om hun talenten optimaal te ontwikkelen; doorlopende ontwikkelingslijnen, dagarrangementen en kind nabij zorg zijn inherent aan deze voorziening. De huidige sectoren kinderopvang, peuterspeelzalen en onderwijs gaan op gelijkwaardige basis op in deze Kindcentra 2020 en vormen één nieuwe organisatie. Kindcentra 2020 zijn 'communities', waar intensief wordt samengewerkt met zorg en welzijn. Pedagogische professionals in deze Kindcentra 2020 werken vanuit het belang van de kinderen, met kennis vanuit verschillende disciplines.

Reden voor dit initiatief ligt vooral in het feit dat het huidige stelsel van voorzieningen voor kinderen vanuit verschillende perspectieven suboptimaal is. In het huidige stelsel zijn integrale voorzieningen moeilijk realiseerbaar, omdat de samenwerking tussen onderwijs, peuterspeelzaalwerk en kinderopvang stuit op de grenzen van de huidige wet- en regelgeving. Niet alleen het verschil in publieke en private financiering speelt daarbij een belangrijke rol, maar bijvoorbeeld ook het grote verschil in toezichtkaders. Het project Kindcentra 2020 richt zicht op het aanpassen van bestaande wet- en regelgeving, waarmee de juiste randvoorwaarden voor het Kindcentrum 2020 worden geschapen.

⁴ zie ook <http://www.kinderopvangtotaal.nl/Management/Actueel/2015/12/Grote-zorgen-om-afname-gebruik-kinderopvang/>

Onderzoek harmonisatie peuterspeelzalen en kinderopvang

Recent (4 december jl.) is in de Tweede Kamer is een motie aangenomen over het wegnemen van belemmeringen voor samenwerking opvang-onderwijs. Het kabinet wordt hiermee verzocht om binnen een halfjaar met concrete voorstellen te komen over wat nodig is, om het mogelijk te maken dat kinderopvang en onderwijs worden aangeboden vanuit één organisatie. De Kamer wil ook dat de (on)mogelijkheden voor wettelijke verankering van kindcentra onderzocht worden. Minister Asscher van Sociale Zaken gaf eerder in het debat al aan dat hij bereid is te kijken wat er nodig is om samenwerking tussen opvang en onderwijs van onderaf beter mogelijk te maken. De minister benadrukt dat hierbij de inhoud centraal staat en niet de vorm.

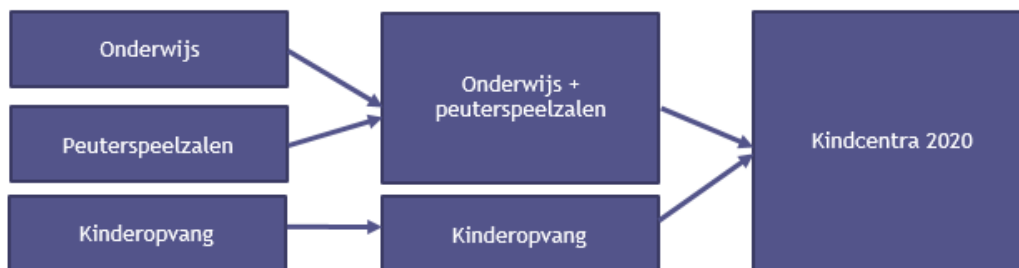

2. TOEKOMST PEUTERSPEELZALEN DIEMEN

Eerder is door het college van de gemeente Diemen de voorkeur uitgesproken om de peuterspeelzalen onder te brengen bij onderwijs. Door de landelijke ontwikkelingen is dat ondertussen in een ander daglicht komen te staan en is het wenselijk gebleken om te kijken in hoeverre overdracht naar de kinderopvang wellicht een beter alternatief is. In september is de gemeenteraad akkoord gegaan met de selectie van partners voor de uitvoering van het peuterwerk, onder voorwaarde dat voldoende zekerheid bestaat over de richting die het Rijk opgaat met de harmonisatie.

Het lijkt alsof de overdracht van de peuterspeelzalen naar onderwijs beter aansluit om het toekomstbeeld van de Kindcentra 2020, waarin één organisatie verantwoordelijk is voor ontwikkeling en educatie. Binnen de ontwikkeling van deze kindcentra is echter sprake van drie partijen: onderwijs, peuterspeelzaalwerk en kinderopvang. Zowel bij de overdracht aan onderwijs als bij de overdracht aan kinderopvang blijven er straks twee partijen bestaan die samen de Kindcentra 2020 gaan vormen. Dit is in onderstaande diagrammen weergegeven:

Overdracht naar onderwijs

Overdracht naar kinderopvang

Zichtbaar wordt dat het voor het vormen van kindcentra in principe geen voordeel oplevert om onderwijs en peuterspeelzaalwerk eerst samen te brengen, omdat ook in dat geval binnen de Kindcentra 2020 nog steeds twee partijen moeten worden samengebracht. Daarbij is met het samenvoegen van kinderopvang en peuterspeelzaalwerk inmiddels landelijk al veel ervaring opgedaan. Ook gemeenten die zich actief inzetten voor de ontwikkeling van kindcentra hebben gekozen voor het eerst harmoniseren van peuterspeelzalen en kinderopvang, onder andere Almere, 's-Hertogenbosch, Rotterdam en Zaanstad.

Mede door de landelijke harmonisatieplannen van minister Asscher is inmiddels al veel ervaring opgedaan met de omvorming van peuterspeelzalen naar kinderopvang. Inmiddels zijn in meer dan 25% van de gemeenten de peuterspeelzalen al als kinderopvang geregistreerd en naar verwachting groeit dit percentage komend jaar naar 50%. Dit betekent overigens niet dat de peuterspeelzaal in zijn huidige vorm verdwijnt. De afgelopen jaren is landelijk duidelijk geworden dat er een structurele vraag blijft naar het huidige peuterspeelzaalwerk met een

aanbod van korte dagdelen gedurende 40 (school)weken per jaar. De harmonisatie met de kinderopvang heeft dan ook als uitgangspunt het behoud van het aanbod van de peuterspeelzalen in zijn huidige vorm.

Uit voorgaand hoofdstuk blijkt dat minister Asscher kiest voor de verdere harmonisatie van peuterspeelzalen en kinderopvang en zich ook aansluit bij de huidige ontwikkelingen die in veel gemeenten plaatsvinden in het kader van de harmonisatie van peuterspeelzalen en kinderopvang. Qua besluitvorming resteert echter nog wel het wetsvoorstel over de inzet van de tweede verplichte beroepskracht en het kunnen aanvragen van kinderopvangtoeslag voor peuterspeelzaalwerk, dat in het voorjaar van 2016 wordt verwacht. Deze besluitvorming heeft echter geen directe invloed (meer) op de landelijke ontwikkelingen en de beoogde situatie in Diemen. Met name de gemeenten die op dit moment nog werken met peuterspeelzalen die draaien op één gediplomeerde kracht in combinatie met een vrijwilliger/ouder, zullen met deze wetgeving worden gedwongen om uiterlijk per 2018 op alle groepen met twee gediplomeerde leidsters te gaan werken.

In onderstaande paragrafen zijn de voor- en nadelen op een rij gezet van de eventuele overdracht van de peuterspeelzalen naar onderwijs of naar de kinderopvang.

2.1 Peuterspeelzalen blijven bij stichting Welzijn Diemen

Stichting Welzijn Diemen (SWD) heeft, in het kader van het onderzoek naar de harmonisatie van peuterspeelzalen en kinderopvang in de gemeente Diemen, al eerder uitgesproken dat het geen doelstelling van het bestuur is om peuterspeelzaalwerk binnen de organisatie te houden als er acceptabele alternatieven zijn. Zij geven aan dat de organisatie op dit moment niet is ingericht om de landelijke ontwikkelingen goed vorm te kunnen geven. Hieronder zijn alle voor- en nadelen op een rij gezet als de peuterspeelzalen wel bij SWD zouden blijven:

Voordelen

- + (meer) zekerheid dat kennis en ervaring van het personeel van de huidige peuterspeelzalen behouden blijft;
- + er is geen apart traject nodig voor de (selectie en) overdracht van de peuterspeelzalen aan kinderopvang of onderwijs.

Nadelen

- de kennis/ervaring over de administratieve wet- en regelgeving van de kinderopvang moet nog opgebouwd worden bij SWD (met name een andere cao, een andere wijze van administratie voeren), dit is voor de kleine omvang van het peuterwerk relatief veel werk;
- SWD zal zich als ondernemer moeten gaan ontwikkelen in een concurrerende markt met bijbehorende financiële risico's, dit past niet goed bij de aard van de organisatie omdat dit fors afwijkt van de overige activiteiten die binnen de stichting plaatsvinden;
- er ontstaan geen efficiencyvoordelen door combinatiemogelijkheden in het aanbod van peuterspeelzaal en kinderopvang (met name gebruik van ruimtes en personele inzet); de voordelen van de harmonisatie van peuterspeelzalen en kinderopvang worden daardoor beperkt benut⁵;
- SWD komt in een concurrentieverhouding met de aanwezige kinderopvangaanbieders, dit zal de samenwerking bemoeilijken.

⁵ Door de krimp in de kinderopvangmarkt van de afgelopen jaren en het reeds bestaande aanbod van kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang, ligt het niet voor de hand dat er voldoende markt is om extra dagopvang of BSO aan te gaan bieden.

2.2 Overdracht peuterspeelzalen naar onderwijs

Bij de overdracht van de peuterspeelzalen naar de onderwijsstichtingen, spelen met name de volgende voor- en nadelen een rol:

Voordelen

- + door het in-huis halen van de peuterspeelzaal is het versterken van de doorlopende ontwikkelingslijnen van de voorschoolse naar de schoolse periode (in principe) eenvoudiger vorm te geven;
- + onderwijs kent al een goede inbedding in de zorgstructuur;
- + onderwijs is al gewend aan een vaste structuur en programmering van activiteiten.

Nadelen

- de kennis/ervaring rondom het aanbieden van kinderopvang moet nog opgebouwd worden bij onderwijs (met name een andere cao, inrichten van een administratie met planning & plaatsing van kinderen, inrichten maandelijkse facturering en debiteurenbeheer), dit is voor de kleine omvang van het peuterwerk in de gemeente Diemen relatief veel werk;
- er is maar beperkt kennis aanwezig binnen onderwijs van de ontwikkeling van kinderen jonger dan vier jaar;
- door de combinatie van publieke middelen (onderwijs) en private middelen (peuterspeelzaalwerk/ kinderopvang) blijft een scheiding van de (financiële) administratie noodzakelijk, waardoor minder synergievoordelen te behalen zijn;
- onderwijs komt in een concurrentieverhouding met de aanwezige kinderopvangaanbieders, dit zal de samenwerking en de overstap naar Kindcentra bemoeilijken;
- er is een apart traject nodig voor de overdracht van de peuterspeelzalen aan onderwijs.

Bij de overdracht is het wenselijk dat afspraken worden gemaakt over behoud van werkgelegenheid en expertise van het huidige personeel. Hier is de afgelopen jaren veel in geïnvesteerd. Overgang van onderneming kan daarvoor een goede optie zijn, omdat daarmee het aanbod inclusief personeel overgaat naar de nieuwe aanbieder.

2.3 Overdracht peuterspeelzalen naar kinderopvang

Bij de overdracht van de peuterspeelzalen naar een of meer kinderopvangaanbieder(s) spelen met name de volgende voor- en nadelen een rol:

Voordelen

- + de kennis/ervaring rondom het aanbieden van kinderopvang en de ontwikkeling van kinderen in die leeftijdsgroep is reeds aanwezig bij de overnamepartner(s);
- + er kunnen efficiencyvoordelen optreden door combinatiemogelijkheden in het aanbod van peuterspeelzaal en kinderopvang (met name gebruik van ruimtes en personele inzet); de voordelen van de harmonisatie van peuterspeelzalen en kinderopvang worden daardoor beter benut;
- + de overgang van de cao Welzijn naar de cao Kinderopvang is op veel plaatsen in het land al gerealiseerd en hiervoor zijn dan ook sociale plannen beschikbaar⁶; door het personeel onder dezelfde cao te brengen worden extra voordelen in de bedrijfsvoering behaald;
- + er wordt geen concurrent voor het aanbod voor 0-4 jaar toegevoegd binnen de huidige Brede Scholen (mits hier in de selectie ook rekening mee wordt gehouden) waardoor de overstap naar Kindcentra kan worden vereenvoudigd.

⁶ Tot en met 2013 was een landelijk sociaal plan van toepassing. Deze is vanaf 1 januari 2014 niet verlengd, omdat het niet meer aansloot bij de ondertussen gewijzigde cao's. De cao-partijen zijn op dit moment bezig met de uitwerking van een adviesregeling die men in plaats van een landelijk geldend sociaal plan wil gaan gebruiken. Een adviesregeling heeft als voordeel dat lokaal maatwerk mogelijk blijft.

Nadelen

- er dient extra aandacht te worden besteed aan behoud van kwaliteit van het inhoudelijke aanbod, omdat kinderopvangpartijen mogelijk meer gericht zijn op het maken van winst;
- de kinderopvang heeft minder ervaring in de praktijk met de bestaande zorgstructuur in Diemen (omdat relatief minder zorgkinderen gebruik maken van kinderopvang);
- er is een apart selectietraject nodig voor het bepalen van de overnamepartij(en);
- kinderopvang heeft over het algemeen minder ervaring met de vaste structuur en programmering van activiteiten.

Ook bij de overdracht naar de kinderopvang is het wenselijk dat afspraken worden gemaakt over behoud van werkgelegenheid en expertise van het huidige personeel. Hier is de afgelopen jaren veel in geïnvesteerd. Overgang van onderneming kan daarvoor een goede optie zijn, omdat daarmee het aanbod inclusief personeel overgaat naar de nieuwe aanbieder.

Ondanks dat er binnen de branche van het peuterspeelzaalwerk wel eens geluiden hoorbaar zijn dat de kinderopvang minder (inhoudelijke) kwaliteit biedt of kan bieden, is aan de hand van landelijk onderzoek vastgesteld dat er in de praktijk weinig verschil bestaat tussen de (pedagogische) kwaliteit van de peuterspeelzalen en de kinderopvang⁷. Het ministerie van SZW heeft daarbij tevens geconstateerd dat zowel voor het peuterspeelzaalwerk als de kinderopvang het de komende jaren nodig is om de pedagogische kwaliteit verder te versterken (zie hoofdstuk 1).

2.4 Conclusie overdracht peuterspeelzalen

Gezien de landelijke ontwikkelingen voor de harmonisatie van peuterspeelzalen en kinderopvang, ligt het niet voor de hand om de peuterspeelzalen nu bij de SWD te houden of naar onderwijs over te dragen. Dit zorgt er namelijk voor dat op het speelveld van de kinderopvang (een) concurrerende partij(en) worden toegevoegd. Door deze partijen moet dan worden geïnvesteerd in de eigen organisatie om voorbereid te zijn op het nieuwe aanbod dat in de basis 'organisatie-vreemd' is en ervoor zorgt dat deze organisaties zich (meer) als ondernemer op moeten gaan stellen. Binnen een aantal scholen zijn dan straks twee aanbieders van kinderopvang voor de voorschoolse periode actief. Dit heeft een nadelige invloed op de vorming van Kindcentra.

Met de overdracht naar de kinderopvang kan gebruik gemaakt worden van de expertise die inmiddels elders is opgedaan en kunnen ook veel eerder synergievoordelen worden bereikt. Mede door de overstap naar de cao Kinderopvang en de gedeeltelijke overlap van de administratieve processen. Voor de overgang van de cao Welzijn naar de cao Kinderopvang zijn landelijke al vele sociale plannen afgesloten.

De overdracht naar de kinderopvang vraagt daarentegen nog wel een zorgvuldig selectietraject, waarin ook de borging van de kwaliteit van het VVE-aanbod en de inbedding in de zorgstructuur moeten worden bewaakt. De kinderopvangaanbieders in Diemen zijn echter de afgelopen jaren altijd betrokken geweest bij deze ontwikkelingen binnen de gemeente en hebben zich altijd bereid verklaard om hierin te participeren.

Advies

Een selectieprocedure starten voor de overdracht van de peuterspeelzalen naar een of meer kinderopvangaanbieders, waarin de selectie (mede) plaatsvindt op vooraf gestelde kwaliteitscriteria. De verplichte overname van de huidige leidsters middels overgang van onderneming is daarbij uitgangspunt.

⁷ zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2014/11/24/pedagogische-kwaliteit-van-de-opvang-voor-2-tot-4-jarigen-in-nederlandse-peuterspeelzalen-in-2013> en https://scholar.google.nl/scholar?q=Pedagogische+kwaliteit+gemeten+in+peuterspeelzalen&hl=nl&as_sdt=0&as_vis=1&oi=scholar&sa=X&ed=0ahUKewjfxMqth9HJAhVE0A4KHVV6CdMOqQMIHjAA

3. SELECTIE OVERNAMEPARTNER(S)

In dit hoofdstuk is een voorstel uitgewerkt voor de selectieprocedure voor een of meer overnamepartners, als ervoor gekozen wordt om het peuterwerk over te laten nemen door de aanwezige kinderopvangaanbieders. Er wordt in dat geval bewust gekozen om alleen bestaande aanbieders de gelegenheid te bieden voor overname van de peuterspeelzalen, omdat dit recht doet aan de opgebouwde samenwerkingsrelaties binnen de gemeente en voorkomt dat extra concurrentie wordt gecreëerd. Een extra aanbod buiten de scholen kan ook overwogen worden, maar sluit niet aan bij de ontwikkeling van Kindcentra.

In Diemen zijn vijf aanbieders van kinderopvang actief, waarvan Popeye alleen buitenschoolse opvang aanbiedt. In het volgende overzicht zijn de kinderopvangaanbieders per school en wijk op een rij gezet. Hierbij staat KDV voor kinderdagverblijf (dagopvang) voor kinderen van 0-4 jaar en BSO voor buitenschoolse opvang voor kinderen van 4-12 jaar.

basisschool	peuterspeelzaal in school	kinderopvang in school	kinderopvang in wijk
Noord			
Noorderbreedte	Noorderbreedte 1 en 2	BSO (KMN Kind&Co)	KDV de Kinderkorf BSO Popeye
Centrum/Sniep			
De Nieuwe Kring (Meridiaan)	het Speelhuis	KDV (SKD) BSO (Popeye)	KDV + BSO (Brood & Spelen) KDV (Prokino)
De Octopus	de Dolfijn	KDV + BSO (KMN Kind&Co)	
Sint Petrus		BSO Popeye	
De Kersenboom		KDV + BSO (KMN Kind&Co)	
Zuid			
De Ark	de Peuterboot	BSO (KMN Kind&Co)	KDV (SKD) 2 BSO's Popeye
De Venser		BSO Popeye	
	't Ros Beyaerd (in wijkcentrum)		

Bij de beoogde overname worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- het aanbod blijft voldoen aan de huidige kwaliteitseisen die ten aanzien van het VVE-aanbod en de samenwerking met onderwijs aan de peuterspeelzalen worden gesteld, waar mogelijk wordt dit in de toekomst verder versterkt;
- het aanbod blijft voldoen aan de huidige kwaliteit ten aanzien van de inbedding in de lokale zorgstructuur;
- het aanbod blijft/wordt in of direct aan/bij de school gehuisvest;
- het huidige pedagogische personeel dat op de peuterspeelzalen werkzaam is, wordt overgenomen.

De beoogde overnamepartner(s) moeten tenminste voldoen aan de kwaliteitscriteria die de gemeente stelt. Om die reden wordt in de selectieprocedure met alle geïnteresseerde partijen een selectiegesprek gevoerd. Dit gesprek heeft in principe betrekking op alle locaties waarvoor de betreffende aanbieder interesse voor overname heeft. In dit gesprek wordt met name het volgende getoetst:

- inhoudelijke kwaliteit van de aanbieder (ervaring met de leeftijdsgroep, het VVE-aanbod en de zorgstructuur in Diemen);
- aantoonbare ervaring in de samenwerking en realisatie van de doorgaande lijn met onderwijs;
- gewenste en mogelijke fysieke locaties van het peuterspeelzaalaanbod na overname.

De ervaringen in de samenwerking met onderwijs worden tevens met de onderwijspartners in Diemen besproken.

Onderzoek harmonisatie peuterspeelzalen en kinderopvang

De selectie/toetsing van de overnamepartners vindt zoveel mogelijk objectief plaats, op basis van vooraf vastgestelde criteria.

Naast de toetsing middels de gesprekken, dienen de volgende zaken te worden meegewogen in de selectieprocedure:

- De Kinderkorf heeft bij de overname van de peuterspeelzalen Noorderbreedte 1 en 2 de 'right of first refusal', waardoor zij voor anderen (mits zij voldoen aan de gestelde eisen) eerst de kans krijgen om geselecteerd te worden voor de overname.
- Het is onwenselijk om met de overname van een peuterspeelzaal een tweede aanbieder van kinderopvang voor kinderen van 0-4 jaar in een school toe te voegen. Hierdoor wordt niet alleen een concurrerende partij toegevoegd, maar kan ook geen (synergie-)voordeel worden behaald met de harmonisatie van beide opvangsoorten.
- Het is wenselijk om de peuterspeelzalen over te laten nemen door een aanbieder die ervaring heeft met dagopvang 0-4 jaar en met het aanbod van VVE. Hierdoor kan (synergie-)voordeel worden behaald met de harmonisatie van beide opvangsoorten en hoeft niet extra geïnvesteerd te worden in expertise.
- Indien (nog) geen opvang 0-4 jaar in de school aanwezig is maar wel een BSO-aanbod, dan dient de keuze voor een dagopvangaanbieder in de wijk afgewogen te worden tegen de keuze voor de BSO-aanbieder (mits deze ervaring heeft met dagopvang en BSO).

Tenslotte wordt, om de financiële risico's voor de gemeente Diemen te beperken, een financiële toets uitgevoerd op basis van recente cijfers van de beoogde overnamepartner(s). De invulling van deze toets wordt nog nader uitgewerkt.

Op basis van de uitkomsten uit bovenstaande procedure, wordt een definitieve keuze gemaakt van de overnamepartner per locatie.

4. AANBOD EN GEBRUIK (VOOR)SCHOOLSE VOORZIENINGEN

In dit hoofdstuk is het huidige aanbod en het bereik van het peuterspeelzaalwerk en de dagopvang binnen de gemeente Diemen op een rij gezet.

4.1 Aanbod en gebruik peuterspeelzalen

In de gemeente Diemen is stichting Welzijn Diemen de enige aanbieder van gesubsidieerd peuterspeelzaalwerk. Het aanbod en gebruik (oktober 2015) is in onderstaande tabel per vestigingsplaats op een rij gezet:

Wijk	Naam locatie	aantal ochtenden geopend per week	aantal middagen geopend per week	totaal aantal peuters per week	waarvan niet-doelgroep peuters	waarvan doelgroep peuters
Noord	Noorderbreedte 1	5	-	30	22	8
	Noorderbreedte 2	5	4	44	36	8
Centrum	Speelhuis	5	-	31	29	2
	Dolfijn	5	1	31	21	10
Zuid	Peuterboot	5	1	27	17	10
	Ros Beyaerd	5	4	40	28	12
		30	10	203	153	50

Alle locaties zijn op alle ochtenden geopend. Een aantal locaties is daarnaast, door de grotere vraag, ook op een aantal middagdagdelen geopend. In oktober 2015 maakten totaal 203 peuters per week gebruik van deze locaties. Een deel daarvan is een zogenaamde 'doelgroepeuter'. Doelgroepeuters hebben op basis van het opleidingsniveau van de ouders en de thuistaal (zie verder het hoofdstuk 6) het recht om extra dagdelen per week gebruik te maken van de peuterspeelzaal. Er is op dit moment op geen van de locaties sprake van een wachtlijst.

In onderstaande tabel is het gebruik naar het aantal dagdelen per week uitgesplitst:

gebruik in aantal dagdelen per week (okt-15)	niet-doelgroepeuters			doelgroepeuters			bezetting
	2 dagdelen	3 dagdelen	4 dagdelen	2 dagdelen	3 dagdelen	4 dagdelen	
Noorderbreedte 1	15	6	1	4	1	3	94%
Noorderbreedte 2	10	22	4	3	1	4	88%
Speelhuis	17	12			2		95%
Dolfijn	16	5			2	8	89%
Peuterboot	9	7	1		2	8	84%
Ros Beyaerd	9	14	5	2	2	8	83%
totaal	76	66	11	9	10	31	88%

De doelgroepeuters die zijn vermeld in deze tabel vallen binnen de formele (smalle) doelgroepdefinitie. Deze doelgroepeuters dienen zoveel als mogelijk vier dagdelen per week gebruik te maken van de peuterspeelzaal. Naast de formele doelgroepdefinitie hanteert de gemeente Diemen ook een brede doelgroepdefinitie. Van de totale groep van 153 niet-doelgroepeuters valt een groot deel (circa 110) binnen deze 'brede doelgroep'. Deze peuters worden gestimuleerd om een extra derde dagdeel per week te komen. Zie verder hoofdstuk 6.

In bovenstaande tabel valt het volgende op:

- relatief veel doelgroeppeuters (38%) uit de smalle doelgroep maken minder dan de wettelijk vereiste vier dagdelen per week gebruik van de peuterspeelzaal;
- de gemiddelde bezetting ligt op vier van de zes locaties lager dan het landelijk gemiddelde van 90%, op 't Ros Beyaerdt en Noorderbreedte 2 kan op basis van het huidige aantal peuters het aanbod met een dagdeel per week verminderd worden.

4.2 Aanbod en gebruik dagopvang

In de gemeente Diemen zijn ook verschillende aanbieders van dagopvang actief. In onderstaande tabel is het aanbod van dagopvang in kinderdagverblijven (0-4 jarigen) op een rij gezet.

	Naam houder	aantal locaties	aantal kindplaatsen*	marktaandeel in kindplaatsen
1	Stichting Kinderopvang Diemen	2	81	27%
2	De Kinderkorf Diemen	1	72	24%
3	Brood & Spelen Kinderopvang B.V.	1	64	21%
4	Stichting Kindercentra Midden Nederland Kind en Co	2	48	16%
5	Stichting Prokino	1	36	12%
		7	333	100%

Bron: Landelijk register kinderopvang (okt. 2015)

* een kindplaats in de dagopvang is een plaats gedurende vijf hele dagen per week

De dagopvangmarkt in Diemen is verdeeld over vijf aanbieders die samen zeven kinderdagverblijven exploiteren. Stichting Kinderopvang Diemen is de grootste aanbieder, maar is niet heel veel groter dan De Kinderkorf en Brood & Spelen. De vergelijking qua grootte is daarbij gebaseerd op het aantal kindplaatsen dat in het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen vermeld staat. Dit is echter het maximum aantal mogelijk te plaatsen kinderen per dag. Als gevolg van de krimp in de kinderopvang, hebben de meeste aanbieders op dit moment minder kindplaatsen 'operationeel' dan in het register is vermeld. Een werkelijke vergelijking in bijvoorbeeld het aantal kinderen per week kan tot een andere uitkomst leiden.

Volgens het CBS (oktober 2015) werd in 2014 voor totaal 615 kinderen 0-4 jaar een beroep gedaan op de kinderopvangtoeslag, waarvan 555 in kinderdagverblijven en 60 bij een gastouder. Rekening houdend met in- en uitstroom (20%), betekent dit dat gemiddeld 444 kinderen van 0 – 4 jaar per week gebruik maken van bovenstaande locaties.

De gastouderopvang staat los van de harmonisatie van peuterspeelzalen en kinderopvang en is in dit rapport om die reden verder buiten beschouwing gelaten.

4.3 Gebruik voorschoolse voorzieningen

Voor peuters wordt gebruik gemaakt van verschillende voorschoolse voorzieningen, welke in onderstaande tabel op een rij zijn gezet. In deze tabel is een indicatie gegeven van het gebruik van de verschillende voorzieningen in de gemeente Diemen in 2015.

Onderzoek harmonisatie peuterspeelzalen en kinderopvang

indicatie gebruik voorschoolse voorzieningen Diemen 2015	aantal peuters 2½ tot 4 jaar	
	aantal peuters	percentage
dagopvang (kinderdagverblijven)	185	45%
gastouderopvang	21	5%
peuterspeelzalen	203	50%
dubbelgebruik	-21	-5%
non-bereik	22	5%
Totaal	410	100%

bron: CBS okt. 2014 en gegevens enquête ouders peuterspeelzalen Diemen sept.-okt. 2015

Bovenstaande cijfers zijn samengesteld op basis van de volgende uitgangspunten en informatie:

- aangenomen wordt dat het gebruik van dagopvang en gastouderopvang door kinderen van 2½ - 4 jaar circa 43% is van het totale gebruik van kinderen van 0 tot 4 jaar betreft (gemiddeld starten kinderen rond de leeftijd van 6 maanden met formele kinderopvang);
- in vergelijking met de cijfers van 2014 van het CBS is gerekend met een verwachte 3% vraaguitval in de dagopvang voor 2015;
- de indicatie van het aantal peuters van 2¼ tot 4 jaar in de gemeente Diemen in 2015 (410) is gebaseerd op de stand 1-1-2015, hierbij is gerekend met de helft van het aantal kinderen van 2 jaar en het totaal aantal peuters van 3 jaar;
- het percentage dubbelgebruik is vastgesteld op basis van de enquêteresultaten, dit komt overeen met 10% van de peuterspeelzaalpeuters.

Het non-bereik van peuters komt uit op 5% van het totaal, dit is relatief heel laag. Een deel van dit non-bereik wordt veroorzaakt doordat kinderen gebruik maken van bijvoorbeeld een medisch kinderdagverblijf of een andere zorginstelling. De overige peuters maken geen gebruik van een voorschoolse voorziening.

4.4 Aanbod en gebruik primair onderwijs

In Diemen zijn de volgende basisscholen gevestigd:

Wijk	Basisschool (Brede School)	Onderwijs stichting	prognose leerlingen 2014	prognose leerlingen 2019	prognose ontwikkeling aantal leerl.
Noord	OBS 't Palet (BS Noorderbreedte)	OOP	211	162	-23%
	De Duif (BS Noorderbreedte)	Spirit	377	330	-12%
Sniep	De Kersenboom	OOP + Spirit	114	286	151%
Centrum	Jenaplanschool De Nieuwe Kring (BS De Meridiaan)	De Nieuwe Kring	363	362	0%
	Sint-Petrusschool	RK Scholen Diemen	225	220	-2%
	OBS De Octopus	OOP	299	277	-7%
Zuid	De Ark	Spirit	387	432	12%
	De Venser	OOP	161	158	-2%
			2.137	2.227	4%

Het totaal aantal leerlingen neemt in de periode 2014 – 2019 beperkt toe met 4%. De groei wordt vooral gerealiseerd op de scholen De Kersenboom en voor een klein deel op De Ark. Op de overige scholen is sprake van een verwachte krimp die vooral op de Brede School Noorderbreedte forse is. Op de peuterspeelzaal van deze Brede School zal ook een merkbare afname van de vraag naar peuterspeelzaalwerk merkbaar zijn.

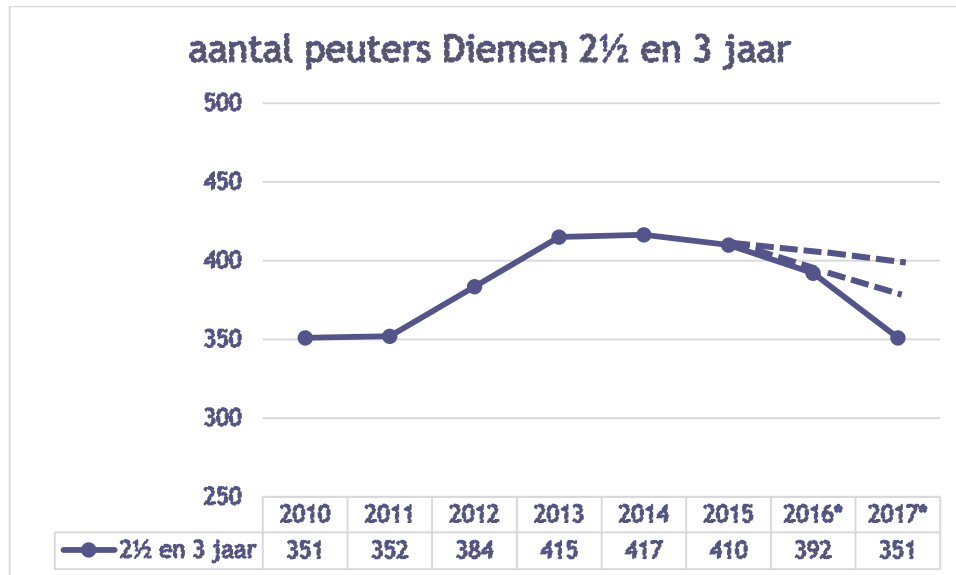

Naast bovenstaande scholen bestaat er kans dat mogelijk in de toekomst in de nieuwe wijk Bergwijkpark een nieuwe school wordt gebouwd. Op dit moment is het echter nog onzeker of dit ook nodig zal zijn, in verband met de te verwachten populatie van de woningen en de nabijgelegen scholen in Zuid.

4.5 Ontwikkeling aantal peuters

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van het aantal 2,5 en 3-jarigen (de 'peuterspeelzaal-leeftijd') in de gemeente Diemen weergegeven.

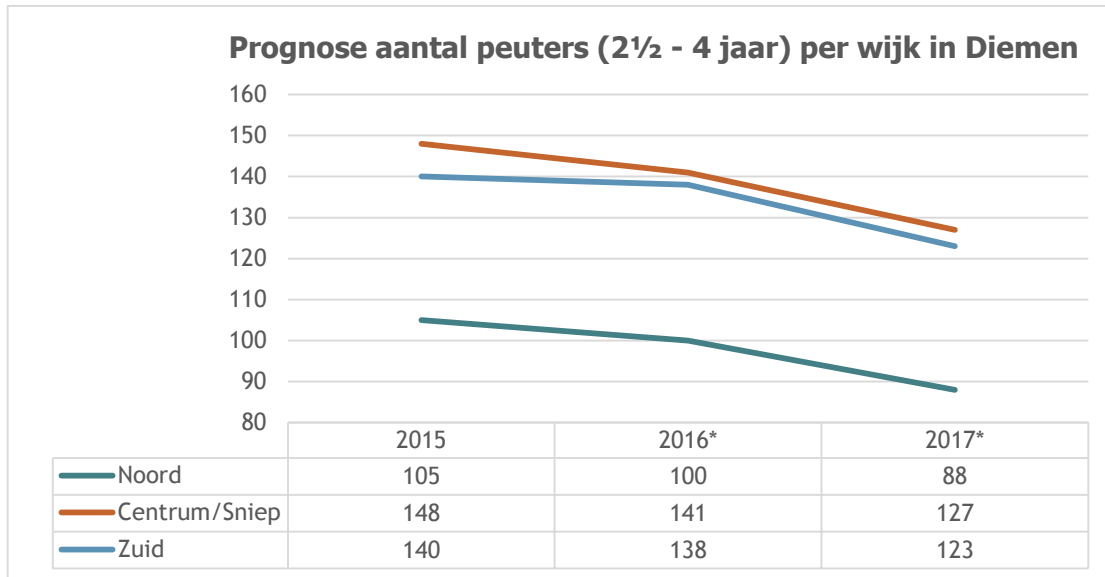

bron: CBS (15 september 2015)

* betreft een prognose

In bovenstaande grafiek is voor de periode 2010 tot en met 2015 het aantal peuters van 2,5 en 3 jaar op 1 januari van elk jaar weergegeven. Daarnaast is op basis van het aantal 0-, 1- en 2-jarigen op 1 januari 2015 een prognose gemaakt van het aantal 2,5 en 3-jarigen in de jaren 2016 en 2017. De prognose van het aantal peuters is gebaseerd op huidig aantal aanwezige kinderen in de gemeente. Dit kan door vestiging van gezinnen, met name in de nieuwbouwwijk Bergwijkpark, nog positief bijgesteld worden.

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van het aantal 'aanwezige' peuters uitgesplitst naar de verschillende wijken in Diemen.

* betreft prognose op basis van aantal kinderen 0, 1 en 2 jaar in 2015

In deze grafiek is de wijk Sniep opgeteld bij de wijk Centrum, omdat dit maar een beperkt aantal peuters betreft (respectievelijk 8, 14 en 10 in de betreffende jaren).

Zichtbaar is dat de daling niet wijk gebonden is, maar in alle wijken in vergelijkbare mate plaatsvindt. Ook in bovenstaande grafiek moet overigens nog rekening worden gehouden met een correctie in verband met de toename van het aantal peuters als gevolg van de vestiging van gezinnen en de nieuwbouwwijk Bergwijkpark.

5. ENQUETERESULTATEN GEBRUIK PEUTERSPEELZALEN DIEMEN

In oktober 2015 is een enquête uitgezet onder de ouders van de peuters die gebruik maken van de peuterspeelzalen in de gemeente Diemen. Met deze enquête is in beeld gebracht hoeveel ouders recht hebben op kinderopvangtoeslag. Met deze informatie kan ingeschat worden welk financieel effect de inzet van de kinderopvangtoeslag op de peuterspeelzalen na harmonisatie heeft.

Daarnaast is gekeken naar de gezinsinkomens, om een beeld te krijgen van het effect van de invoering van de inkomensafhankelijke ouderbijdrage. Ouders betalen nu een vaste eigen bijdrage per maand per dagdeel voor gebruik van de peuterspeelzaal (zie verder hoofdstuk 8).

5.1 Aantal ouders met recht op kinderopvangtoeslag

In onderstaande tabel is op een rij gezet hoeveel ouders die gebruik maken van de peuterspeelzalen recht hebben op kinderopvangtoeslag.

ouderenquêtes september 2015	aantal
aantal geplaatste peuters	203
aantal enquêtes retour	134
percentage response	66%
aantal recht op KO-toeslag	65
percentage recht op KO-toeslag	49%

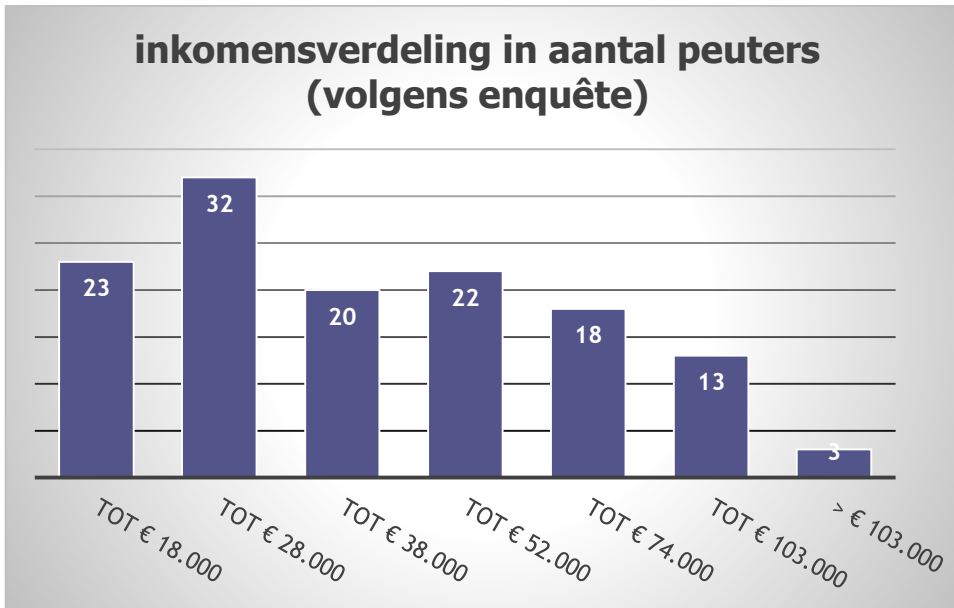
De enquête is uitgezet onder de ouders van totaal 203 peuters. Voor 134 peuters is de enquête ingevuld, dit is een redelijke response van 66%. Van de ouders die de enquête hebben ingevuld, heeft totaal 49% recht op kinderopvangtoeslag.

De kans bestaat dat in de non-response-groep minder ouders zitten met recht op kinderopvangtoeslag. Om het risico op de te optimistische prognoses te beperken, wordt in de verder uitwerking gerekend met 45% ouders met recht op kinderopvangtoeslag (marge van 4%).

5.2 Inkomensverdeling ouders peuterspeelzaalwerk

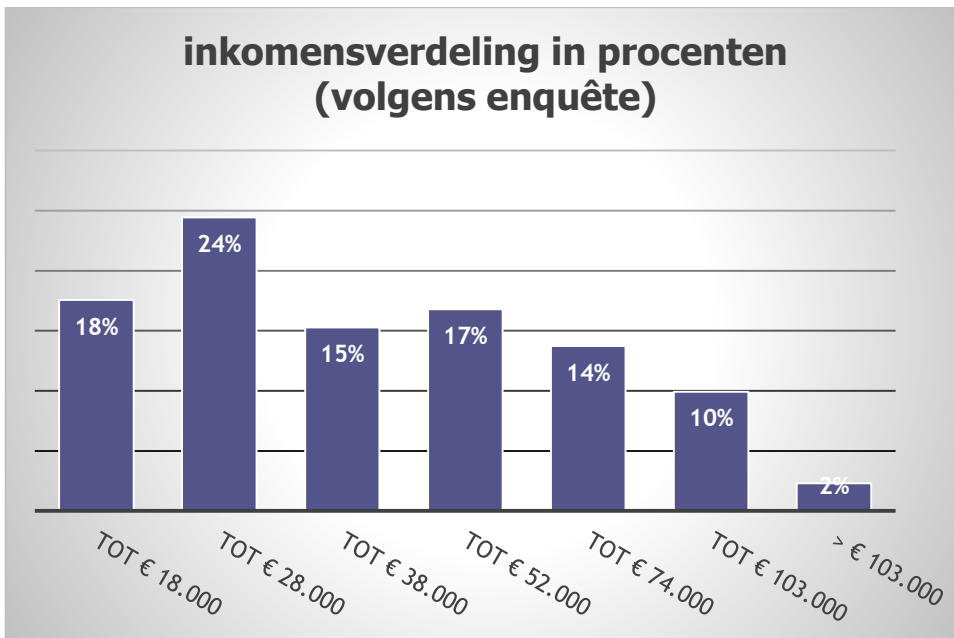
Om een inschatting te maken van de consequenties van de harmonisatie voor de hoogte van de ouderbijdrage (eigen bijdrage van ouders), is eveneens onderzoek gedaan naar de inkomensverdeling van de gebruikers van het peuterspeelzaalwerk. De ouderbijdrage wordt immers na de harmonisatie inkomensafhankelijk. Een groot deel van de ouders (98%) heeft deze informatie middels de enquête ook verstrekt.

In onderstaande grafieken is een uitsplitsing gemaakt naar de verschillende inkomensgroepen.

In bovenstaande grafiek is zichtbaar dat relatief veel ouders een gezinsinkomen hebben dat lager is dan modaal. De grootste groep ouders bevindt in de inkomensgroep tussen € 18.000 en € 28.000 per jaar. Er zijn relatief weinig ouder met hele hoge inkomens.

In percentages ziet de verdeling er als volgt uit:

Bij het inschatten van de effecten van de harmonisatie (zie hoofdstuk 8) op de ouderbijdrage voor de verschillende inkomensgroepen wordt deze informatie verder meegenomen.

6. VOORSCHOOLSE EDUCATIE (VVE)

De harmonisatie van peuterspeelzalen en kinderopvang kan niet los gezien worden van het aanbod van voorschoolse educatie (VVE) binnen de gemeente. De harmonisatie kan namelijk ook gevolgen hebben voor het huidige VVE-aanbod. In dit hoofdstuk is nader gekeken naar het landelijke VVE-beleid en het VVE-aanbod in de gemeente Diemen.

6.1 Landelijk beleid VVE

De ambitie in Nederland is erop gericht om kinderen een betere schoolloopbaan te geven via het tegengaan van (dreigende) taalachterstanden bij peuters en kleuters. Hiertoe worden in Nederland verschillende VVE-programma's gebruikt. Gemeenten zijn hierbij verantwoordelijk gemaakt voor het voorschoolse gedeelte, de schoolbesturen voor het vroegschoolse deel. Hierom geldt sinds 2006 ook een knip in de middelen voor het bestrijden van onderwijsachterstanden (OAB-middelen): het budget voor vroegschoolse educatie op basisscholen gaat niet meer naar gemeenten, maar rechtstreeks naar die scholen die hier recht op hebben volgens de zogenaamde gewichtenregeling.

De kwaliteitseisen voor de voorschoolse educatie zijn uitgewerkt in het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie van 7 juli 2010 (Staatsblad 298). In dit besluit is opgenomen dat VVE bestaat uit ten minste 10 uur per week aan activiteiten gericht op het stimuleren van de ontwikkelingsdomeinen. Daarnaast moet met twee gediplomeerde beroepskrachten worden gewerkt, die naast niveau PW-3 ook VVE-scholing hebben gevolgd. Tenslotte dient met een VVE-methode te worden gewerkt waarin op gestructureerde en samenhangende wijze de ontwikkeling wordt gestimuleerd op het gebied van taal, rekenen, motoriek en de sociaal emotionele ontwikkeling. Er worden geen programma's voorgeschreven, maar er wordt belang gehecht aan de VVE-methoden die een erkenning hebben gekregen van het NJI.

6.2 Doelstelling bereik VVE

In de Wet OKE is ervoor gekozen om het bereik van doelgroepkinderen te benaderen vanuit de aanbodzijde. Elke gemeente ontvangt in de huidige regeling op basis van een berekening van 'het gewicht per school' jaarlijks een bedrag om de onderwijsachterstanden te bestrijden⁸. Het totaal aan schoolgewichten voor de gemeente Diemen was op dat moment 108.

De gemeente is met deze middelen verplicht om in ieder geval zoveel VVE-plaatsen aan te bieden als er doelgroepeuters zijn, gedefinieerd volgens de landelijk geldende omschrijving van gewichtenleerlingen (deze is gebaseerd op het opleidingsniveau van de ouders). Dit dient in de verantwoording aan het Rijk ook aangetoond te worden. Deze regeling is verlengd tot 1 januari 2017. Het is nog niet zeker hoe de regeling er vanaf 2017 uit gaat zien⁹.

Het minimum aantal VVE-peuterplaatsen waarover verantwoording aan het Rijk moet worden afgelegd, wordt in de regel afgeleid van het aantal 4- en 5-jarige gewichtenleerlingen op de basisscholen in de gemeente. Omdat in de gemeente Diemen peuters 1,5 jaar gebruik maken van de peuterspeelzaal (startleeftijd is 2,5 jaar), kan 75% het aantal gewichtenleerlingen van 4 en 5 jaar als uitgangspunt worden gebruikt voor voldoende aanbod van VVE-plaatsen.

⁸ Zie <http://www.vng.nl/onderwerpenindex/jeugd/voorschoolse-voorzieningen/vraag-en-antwoord/hoe-wordt-de-specifieke-uitkering-onderwijsachterstandbeleid-vanaf-1-januari-2011-berekend>

⁹ Op 18 november 2015 is een motie aangenomen ten aanzien van het plan dat staatssecretaris Dekker op 6 november bekend maakte. Hierdoor moet voor 2017 verwacht worden dat alle gemeenten circa 3% van hun OAB-middelen in moeten leveren. Voor Diemen zou dit een korting van circa € 11.000 betekenen. Zie ook <http://buitenhek.nl/update-verdeling-oab-middelen>

Onderzoek harmonisatie peuterspeelzalen en kinderopvang

In onderstaand overzicht is te zien dat binnen de gemeente Diemen het aantal gewichtenleerlingen de afgelopen jaren gemiddeld aan het afnemen is¹⁰.

Meting per 1 oktober van betreffend jaar:	2009	2010	2011	2012	2013	2014*
Aantal 4- en 5-jarige gewichtenleerlingen op basisschool	66	52	36	35	43	34
indicatie doelgroepeuters 2½ – 4 jaar (75%)	27	26	32	26	?	?

* voorlopige cijfers

Uit bovenstaand overzicht kan worden geconcludeerd dat de gemeente Diemen een VVE-aanbod moet hebben voor tenminste circa 26 doelgroepeuters. Op alle peuterspeelzalen van SWD wordt met een programma voor voorschoolse educatie (VVE) gewerkt om de taal- en sociale ontwikkeling van peuters te stimuleren. Tevens wordt op nagenoeg alle groepen al gewerkt met twee gediplomeerde krachten, met uitzondering van drie groepen op locatie Noorderbreedte. Er is derhalve sprake van (ruim) voldoende aanbod om te voldoen aan de wettelijke eis van voldoende aanbod voor alle doelgroepeuters volgens de landelijke definitie van gewichtenkinderen.

Naast deze wettelijke verplichting van een minimaal aanbod, hebben gemeenten ook een inspanningsverplichting om zoveel mogelijk doelgroepeuters met VVE te bereiken. Deze inspanningsverplichting heeft betrekking op de eigen doelgroepdefinitie, deze kan ruimer of anders zijn dan de definitie van gewichtenleerlingen.

Landelijk¹¹ is inmiddels de ervaring dat het opleidingsniveau van ouders als enige criterium, onvoldoende alle achterstandsleerlingen in kaart brengt. Om die reden hanteren veel gemeenten een bredere doelgroepdefinitie, waarbij met name ook gekeken wordt naar de thuistaal. Dit is ook in de gemeente Diemen het geval. Voor het aanbod van vier dagdelen peuterspeelzaal per week wordt wel de gewichtenregeling gehanteerd (dit wordt de smalle doelgroepdefinitie genoemd), maar daarnaast wordt ook een bredere doelgroepdefinitie gehanteerd. Voor peuters die binnen de brede doelgroepdefinitie vallen, worden ouders gestimuleerd om drie in plaats van twee dagdelen peuterspeelzaalwerk af te nemen. Peuters vallen binnen de bredere doelgroepdefinitie als: thuis niet of nauwelijks Nederlands wordt gesproken, sprake is van een niet-westerse moeder en/of reeds sprake is van een taal- of ontwikkelingsachterstand. De keuze om deze peuters geen vier dagdelen per week gebruik te laten maken van de peuterspeelzaal is ingegeven door de hoge kosten, omdat dit een zeer groot aantal peuters betreft (circa 110).

Er moeten binnen het VVE-beleid van de gemeente Diemen dus drie definities onderscheiden worden: gewichtenleerlingen: leerlingen op de basisschool met schoolgewicht op basis van lage schoolopleiding ouders (basis voor de financiering van VVE vanuit het Rijk)
doelgroepeuters smalle definitie: doelgroepeuters op basis van definitie van de gewichtenregeling
doelgroepeuters brede definitie: doelgroepeuters met (risico op) een taalachterstand.

In oktober 2015 maakten van de smalle doelgroep 31 doelgroepeuters gebruik van vier dagdelen peuterspeelzaalwerk per week, 10 doelgroepeuters van drie dagdelen en 9 doelgroepeuters maakten twee dagdelen gebruik van de peuterspeelzaal. Een deel van de ouders kiest er zelf voor om (nog) geen vier dagdelen per week gebruik te maken van de peuterspeelzaal. Met deze aantallen wordt voldaan aan de inspanningsverplichting om zoveel mogelijk doelgroepeuters met vier dagdelen VVE te bereiken.

De gemeente Diemen zet geen structurele subsidiemiddelen in voor VVE-aanbod/-plaatsen in kinderdagverblijven.

¹⁰ Het aantal doelgroepeuters in bovenstaande tabel is veel lager dan het eerder genoemde schoolgewicht. Dit zijn dan ook twee verschillende aanduidingen. In het schoolgewicht wordt een relatie gelegd tussen het aantal gewichtenleerlingen (alle leeftijden) en het totaal aantal leerlingen per school. Omdat de basisscholen De Venser (50%) en De Ark (25%) in verhouding op het totaal aantal leerlingen destijds veel gewichtenleerlingen in huis hadden, hebben zij een heel hoog schoolgewicht gekregen (respectievelijk 55 en 36). Dit schoolgewicht is inmiddels ook gedaald naar 62 op basis van de voorlopige cijfers van oktober 2014.

¹¹ Zie

http://www.kohnstamminstituut.uva.nl/pdf_documenten/Roeleveld_J_Schoolprestaties%20van%20oude%20en%20nieuwe%20gewichtenleerlingen.pdf

7. NIEUWE FINANCIERINGSSYSTEMATIEK

Als gekozen wordt voor het harmoniseren van de peuterspeelzalen met de kinderopvang, dan worden de huidige gesubsidieerde peuterspeelzaallocaties geregistreerd als kinderopvang, zodat een deel van de ouders een beroep kan gaan doen op de kinderopvangtoeslag (de ouders die daar recht op hebben). Aanbieders dienen daarbij voor het aanbod een uurtarief te gaan hanteren. Voor deze situatie dient een nieuwe financieringssysteem uitgewerkt te worden, waarbij de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

- gemeente Diemen betaalt geen subsidie meer voor het aanbod voor ouders die recht hebben op kinderopvangtoeslag, met uitzondering van de extra dagdelen van doelgroeppeuters¹²;
- de nieuwe subsidiestructuur wordt gebaseerd op vraagfinanciering (outputfinanciering), waardoor
  - alleen wordt betaald voor daadwerkelijk gebruik,
  - het niet uitmaakt welke organisatie het aanbod verzorgt en
  - er geen marktverstoring optreedt;
- de kosten voor ouders met en zonder kinderopvangtoeslag dienen bij hetzelfde gezinsinkomen op hetzelfde niveau te liggen;
- binnen de nieuwe subsidiestructuur wordt door de gemeente Diemen een maximum uurprijs voor ouders gehanteerd, waardoor de kosten voor ouders worden gemaximeerd.

7.1 Vraagfinanciering

Binnen de nieuwe financiering wordt subsidie beschikbaar gesteld per werkelijke bezette plek, dus per peuter. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in de volgende vier type peuters:

	doelgroep (VVE)		geen doelgroep (regulier)	
ouders geen recht op kinderopvangtoeslag	A	subsidie voor 4 dagdelen	C	subsidie voor 2 dagdelen
ouders wel recht op kinderopvangtoeslag	B	subsidie voor het 3 ^{de} en 4 ^{de} dagdeel	D	geen subsidie

ad A Voor ouders van doelgroeppeuters die geen gebruik kunnen maken van de kinderopvangtoeslag, is gemeentesubsidie beschikbaar voor vier dagdelen per week. Op dit moment hanteert de gemeente Diemen, op advies van de VNG, een aangepaste lagere ouderbijdrage voor doelgroeppeuters die vier dagdelen per week gebruik maken van het VVE-aanbod. De gemeente Diemen kan echter overwegen om deze ouders ook een inkomensafhankelijke ouderbijdrage te laten betalen in de nieuwe situatie, zie verder paragraaf 8.2.

ad B Als de gemeente Diemen ervoor kiest om voor ouders van doelgroeppeuters de vaste lagere ouderbijdrage te handhaven, dan zullen de ouders van doelgroeppeuters met recht op kinderopvangtoeslag in de nieuwe situatie geen beroep kunnen doen op deze toeslag. Er blijft dan ook subsidie voor vier dagdelen per week beschikbaar. Als gekozen wordt voor het gelijktrekken van de ouderbijdragen voor doelgroeppeuters en niet-doelgroeppeuters (zie paragraaf 8.2), dan kunnen ouders met recht op kinderopvangtoeslag deze toeslag voor de eerste twee dagdelen aanvragen. Het derde en vierde dagdeel wordt volledig door de gemeente betaald¹³.

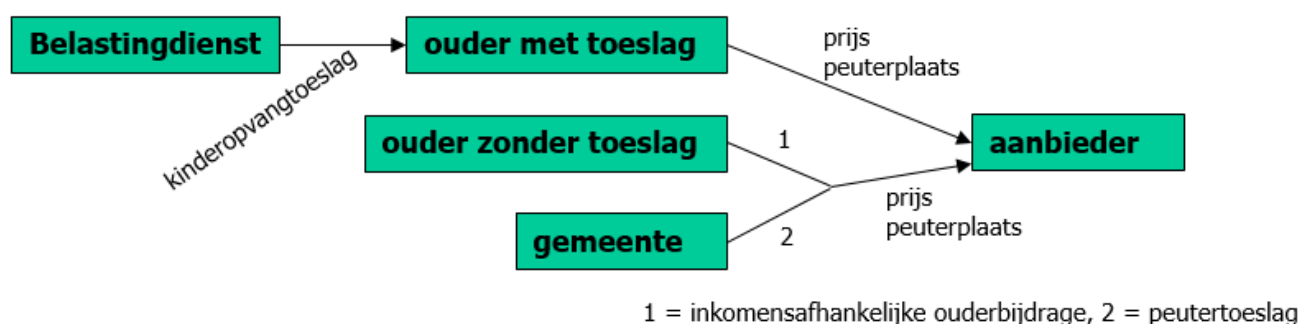
¹² De gemeente Diemen dient in de nieuwe situatie nog nader te bepalen of het huidige onderscheid tussen de smalle en brede doelgroepdefinitie in zijn huidige vorm blijft bestaan.

¹³ Het is niet toegestaan om kinderopvangtoeslag over het derde en vierde dagdeel aan te vragen en de resterende kosten te vergoeden. Ouders hebben alleen recht op kinderopvangtoeslag over de kosten die zij daadwerkelijk zelf maken. Aanvullende vergoeding zorgt voor

- ad C In de nieuwe subsidiestructuur blijft voor ouders van niet-doelgroepeuters die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag subsidie beschikbaar voor het aanbod van twee dagdelen per week. Ouders betalen net als nu een inkomensafhankelijke ouderbijdrage.
- ad D Ouders met recht op kinderopvangtoeslag betalen aan de aanbieder het geldende uurtarief en ontvangen hierover kinderopvangtoeslag van de Belastingdienst. Voor deze niet-doelgroepeuters wordt door de gemeente geen subsidie meer betaald.

De nieuwe situatie ziet er als volgt uit:

Het financiële plaatje kent naast bovenstaande pijlen nog een aanvullende subsidiestroom, omdat de kostprijs van het peuterspeelzaalwerk over het algemeen te hoog is om als uurtarief te hanteren. De kosten per uur van het peuterspeelzaalwerk zijn hoger dan de kostprijs in de dagopvang, omdat meestal sprake is van:

- lange dienstverbanden van de leidsters en de daarbij behorende hoge inschaling,
- een 'dure' cao Welzijn met onder andere een eindejaarsuitkering van 8,3%,
- taakuren voor PM-ers buiten de openingstijden, omdat het VVE-aanbod extra werkzaamheden van de leidsters vraagt en er binnen de beperkte openingsuren geen mogelijkheden zijn om deze extra taken uit te voeren,
- relatief hoge huisvestingskosten per uur, omdat maar een beperkt aantal uren per dag van de ruimtes gebruik wordt gemaakt,
- minder uren aanbod per jaar, waardoor overheadkosten over minder uren verdeeld kunnen worden.

Er is derhalve aanvullende subsidie nodig om de exploitatiekosten te kunnen dekken. Een deel van deze extra kosten zal afgebouwd kunnen worden, bijvoorbeeld door de overgang van het personeel naar de cao Kinderopvang.

Over deze 'basissubsidie' dienen in de uitwerking nadere afspraken te worden gemaakt, omdat het van belang is dat de extra subsidie is gebaseerd op werkelijke (extra) kosten bij de aanbieder van gesubsidieerd peuterspeelzaalwerk. Dit alles om staatssteun/marktverstoring te voorkomen.

De financiële componenten van de nieuwe structuur zien er dan als volgt uit:

ouders zonder kinderopvangtoeslag

subsidie gemeente per peuter

ouderbijdrage ouders
zonder kinderopvangtoeslag

subsidie extra kosten VVE

ouders met kinderopvangtoeslag

ouderbijdrage/bruto tarief
ouders met
kinderopvangtoeslagtoeslag

subsidie extra kosten VVE

(deels tijdelijke) basissubsidie ter dekking extra kosten

dekking
exploitatiekosten
peuterspeelzaal

Op basis van de bevindingen in hoofdstuk 8 kan geconcludeerd worden dat de aanvullende basissubsidie met name nodig is om de relatief hoge personeelskosten te kunnen dekken

7.2 Subsidie VVE-aanbod

Als gekeken wordt naar het verschil tussen de kosten van het reguliere aanbod en het VVE-aanbod in de peuterspeelzalen, dan spelen de volgende onderdelen een rol:

- de kosten van het gratis aanbod van een derde en vierde dagdeel per week,
- de kosten van de extra werkzaamheden die het aanbod van het VVE-programma met zich meebrengen (met name extra taakuren voor de leidsters).

De subsidie voor het VVE-aanbod kan daarmee in de volgende twee onderdelen worden opgesplitst:

Subsidie derde en vierde dagdeel

Als wordt uitgegaan van een subsidie per geplaatste doelgroepeuter, dan betaalt de gemeente in de nieuwe situatie voor doelgroepeuters de volledige kosten van het derde dagdeel of het derde en vierde dagdeel per week. Deze systematiek wordt op dit moment ook al toegepast. Het volledig gesubsidieerde aanbod van het derde en vierde dagdeel is logisch omdat dit geen eigen keuze van de ouders is en hiermee de drempel wordt verlaagd om de peuters ook daadwerkelijk de noodzakelijke extra dagdelen te laten komen.

Subsidie aanbod VVE-programma

De jaarlijks terugkerende extra kosten voor het aanbod van het VVE-programma aan de doelgroepeuters zijn vooral de uren (taakuren) die de leidsters besteden aan de voorbereiding van de thema's, de dossiervorming, de ouderbetrokkenheid, extra overleg/afstemming met ouders en andere betrokkenen, de warme overdracht naar de basisschool en de deskundigheidsbevordering. Om de jaarlijks terugkerende kosten te financieren, kan gekozen worden voor een hoger uurtarief (een opslag per uur) voor het VVE-aanbod of een vast jaarbedrag per doelgroepeuter. Het bedrag per jaar is in beide gevallen gelijk, maar het voordeel van een vast jaarbedrag is dat men niet met twee verschillende uurtarieven hoeft te werken en dit bedrag niet afhankelijk is van de lengte van de dagdelen. Daarnaast kan dit VVE-jaarbedrag ook eventueel voor het VVE-aanbod van doelgroepeuters in de kinderopvang worden gebruikt.

Voor de vaststelling van de hoogte van dit bedrag dient nader te worden gekeken naar de kosten van de huidige aanbieder. Daarbij kan ook een vergelijking worden gemaakt met landelijke kosten uit het onderzoek van de MOgroep¹⁴. Over het algemeen kan worden uitgegaan van een jaarbedrag van rond de € 500 per doelgroeppeteur, dit komt overeen met de extra inzet van een leidsters van circa 20 uur per jaar (gemiddeld een half uur per week per doelgroeppeteur).

Advies: Het derde en vierde dagdeel voor doelgroeppeteurs¹⁵ volledig gesubsidieerd te blijven aanbieden en per doelgroeppeteur op jaarbasis een aanvullend VVE-jaarbedrag van circa € 500 betalen voor de kosten van het VVE-aanbod aan doelgroeppeteurs.

7.3 Markt openstellen

Naast het aanbod op de huidige peuterspeelzalen, heeft een aantal dagopvangaanbieders mogelijk interesse om straks ook op andere plekken gesubsidieerd peuterspeelzaalwerk aan te gaan bieden. In de praktijk is het straks niet goed mogelijk om deze nieuwe aanbieders zonder meer te weigeren, omdat al gauw sprake is van marktverstoring of het beperken van de keuzevrijheid van ouders. Daarnaast is het in het kader van de vorming van Kindcentra wenselijk om op meer scholen een peuterspeelzaal te realiseren.

Bij het openstellen van de markt moet wel rekening worden gehouden met het feit dat aanbieders op nieuwe locaties een aantal kostenvoordelen hebben, met name door goedkoper personeel (jonger en vanuit goedkopere cao) en eventueel al beschikbare huisvesting. De gemeente Diemen loopt het risico dat bij het subsidiëren van nieuwe locaties een oneerlijke concurrentie gaat ontstaan en investeringen in - en expertise van - personeel verloren gaan. Het is in ieder geval wenselijk om eerst het aanbod op de huidige peuterspeelzalen aan te passen aan de nieuwe situatie en op een later moment te bezien of het wenselijk is om het aanbod met andere locaties uit te breiden. Zo wordt voorkomen dat de huidige locaties in een onwenselijke prijs-concurrentie komen met het aanbod op/bij andere scholen.

In bijlage II is een overzicht opgenomen van de implementatiestappen van de financiële harmonisatie.

Advies:

- Na de overname van de peuterspeelzalen en de realisatie van de (financiële) harmonisatie, nader onderzoek doen naar de wenselijkheid en haalbaarheid van uitbreiding van het aanbod op andere scholen in de gemeente Diemen.

---

¹⁴ 'Kengetallen bedrijfsvoering 2011 en expertmodellen bedrijfsvoering voor 2013 voor het peuterspeelzaalwerk en de peuteropvang' - MOgroep (2013)

¹⁵ Indien de gemeente kiest voor het verlengen van de dagdelen naar 3,5 uur kan het onderscheid tussen de smalle en brede doelgroepdefinitie komen te vervallen. Alle doelgroeppeteurs kunnen dan drie dagdelen per week gebruik maken van de peuterspeelzaal.

8. KEUZEOPTIES OUDERBIJDAGEN

Om gebruik te kunnen maken van de kinderopvangtoeslag, is het voor ouders noodzakelijk dat gewerkt wordt met een uurtarief voor het aanbod op de peuterspeelzaal. In dit hoofdstuk wordt gekeken met welk uurtarief de kosten voor ouders het beste aansluiten bij de huidige ouderbijdragen, om zoveel mogelijk vraaguitval te voorkomen.

8.1 Ouderbijdragen niet-doelgroeppeuters

Uitgangspunt van de harmonisatie is dat alle ouders met een vergelijkbaar inkomen voor vergelijkbare kosten komen te staan voor de peuterspeelzaal. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen ouders die een beroep doen op de kinderopvangtoeslag en ouders die daar geen recht op hebben. Met de harmonisatie wordt daarmee een inkomensafhankelijke ouderbijdrage geïntroduceerd voor de gesubsidieerde peuterspeelzalen in de gemeente Diemen.

Landelijk geldt een maximum uurprijs waarvoor ouders een beroep kunnen doen op de kinderopvangtoeslag. Alle kosten boven dit maximum (€ 6,89 per uur voor 2016) komen voor 100% voor rekening van de ouders. Om de maximale kosten voor ouders te begrenzen, is het aan te raden om ook voor de gesubsidieerde peuterspeelzalen een maximum uurprijs in te stellen. Deze uurprijs mogen aanbieders dan maximaal hanteren voor hun aanbod van peuterspeelzaalwerk als zij in aanmerking willen komen voor gemeentesubsidie.

In onderstaande tabel is een vergelijking gemaakt van de huidige ouderbijdragen met de nieuwe situatie bij verschillende uurtarieven. Hierbij is uitgegaan van twee dagdelen van 3 uur, omdat dit het meest voorkomend is. De maandbedragen zijn op hele euro's afgerond om de leesbaarheid en daarmee de vergelijking van de bedragen te vereenvoudigen. De indeling van de inkomensgroepen is gebaseerd op de VNG adviestabel voor peuterspeelzaalwerk, dit is een gecompliceerde versie van de tabel van de kinderopvangtoeslag. De tabel van de kinderopvangtoeslag kent circa 50 inkomensgroepen, de VNG heeft deze teruggebracht naar zeven. Met een kleinere tabel wordt niet alleen administratieve last verlicht, maar is de tabel ook beter leesbaar voor ouders. Daarnaast wordt de beperkte meerwaarde van een verhoging van € 1 of € 2 tussen twee inkomenscategorieën vermeden.

Er is een aantal extra inkomensgroepen tussengevoegd om de vergelijking met de huidige ouderbijdragetabel te kunnen maken, die een ander indeling in vier inkomensgroepen kent. In onderstaande tabel is al gebruik gemaakt van de tabel van de kinderopvangtoeslag 2016, omdat deze door de extra impuls van € 290 miljoen flink wijzigt. De huidige ouderbijdragen gelden tot en met de eerste helft van 2016.

bruto jaarinkomen gezin		huidige ouderbijdragen		netto bijdrage ouders per maand 2016 (11x per jaar) 6 uur per week								
				€ 7,50	€ 7,60	€ 7,70	€ 7,80	€ 7,90	€ 8,00	€ 8,10	€ 8,20	
€ 0	€ 15.000	€ 22	18%	€ 22	€ 24	€ 26	€ 28	€ 30	€ 33	€ 37	€ 39	
€ 15.001	€ 18.176	€ 43		€ 22	€ 24	€ 26	€ 28	€ 30	€ 33	€ 37	€ 39	
€ 18.177	€ 27.946	€ 43	24%	€ 24	€ 26	€ 28	€ 30	€ 32	€ 35	€ 39	€ 41	
€ 27.947	€ 30.000	€ 43	15%	€ 33	€ 35	€ 38	€ 40	€ 42	€ 44	€ 49	€ 51	
€ 30.001	€ 38.455	€ 64		€ 33	€ 35	€ 38	€ 40	€ 42	€ 44	€ 49	€ 51	
€ 38.456	€ 45.000	€ 64	17%	€ 44	€ 46	€ 48	€ 51	€ 53	€ 55	€ 59	€ 61	
€ 45.001	€ 52.304	€ 96		€ 44	€ 46	€ 48	€ 51	€ 53	€ 55	€ 59	€ 61	
€ 52.305	€ 75.184	€ 96	14%	€ 66	€ 68	€ 70	€ 73	€ 75	€ 77	€ 81	€ 83	
€ 75.185	€ 104.184	€ 96	10%	€ 102	€ 105	€ 107	€ 109	€ 111	€ 113	€ 118	€ 120	
€ 104.185	en hoger	€ 96	2%	€ 126	€ 128	€ 130	€ 132	€ 134	€ 137	€ 141	€ 143	

Uit bovenstaande tabel blijkt dat, afhankelijk van de keuze van het maximum uurtarief, de kosten voor ouders lager of hoger worden. Omdat de ouderbijdrage gekoppeld is aan de tabel van de kinderopvangtoeslag, zijn deze effecten niet te vermijden. In bovenstaande tabel zijn de cellen oranje gearceerd als de ouderbijdrage met minder dan € 5 per maand omhoog gaat en rood als het meer dan € 5 is. In de tabel wordt zichtbaar dat de vanaf een uurtarief van € 7,80 de laagste inkomensgroep te maken krijgt met een verhoging van meer dan € 5 per maand. De inkomens tot en met € 75.184 gaan er tot € 7,90 (flink) op vooruit. De hoogste twee inkomensgroepen gaan er altijd meer dan € 5 per maand op achteruit, dit betreft echter een beperkt deel van de ouders (totaal 12%).

Met de keuze voor een uurprijs van € 8,00 en hoger worden de inkomsten uit ouderbijdragen op een hoger niveau gehouden. Bij dit uurtarief is echter de verhoging voor de laagste groep erg groot. Het is daarbij wellicht een optie ook voor de laagste inkomensgroep een afwijkend lage ouderbijdrage te blijven hanteren. Het gevolg daarvan is echter wel dat de ouders in deze groep ook geen kinderopvangtoeslag aan kunnen vragen. Dit zorgt naast een beperkte kostenverhoging voor de gemeente¹⁶ voor minder eenduidigheid in de uiteindelijke regeling. Het is een voordeel als de introductie van de nieuwe financieringswijze met zo min mogelijk uitzonderingssituaties gepaard gaat. Er kan eventueel ook gekeken worden naar de mogelijkheid van de inzet van bijzondere bijstand.

Voor het definitief vaststellen van het uurtarief en de ouderbijdragen bij de invoering van de nieuwe financieringssysteem is het verder raadzaam om de ontwikkelingen rondom de extra investeringen vanuit het Rijk af te wachten. Met name de extra € 200 miljoen (zie hoofdstuk 1) per 2017 kan tot een andere keuze van de uurprijs leiden.

Advies

Om eenduidigheid voor ouders te hanteren en een te sterke verhoging voor de laagste inkomensgroep te voorkomen is het advies om het maximum uurtarief vooralsnog vast te stellen op maximaal € 7,60 per uur. Als alternatief kan nader onderzocht worden of een hoger uurtarief kan worden gekozen in combinatie met de inzet van bijzondere bijstand. Voor de indicatieve berekeningen van de kosten voor de gemeente Diemen (hoofdstuk 11) wordt uitgegaan van het uurtarief van € 7,60 per uur. Voor de situatie per 2017 dient opnieuw naar het uurtarief te worden gekeken.

8.2 Ouderbijdragen doelgroepeuters

Voor doelgroepeuters (smalle doelgroepdefinitie) wordt een vaste lage ouderbijdrage gerekend, namelijk € 18,55 per maand. Het hanteren van een vaste lage ouderbijdrage is in het verleden door het Ministerie van OCW voorgeschreven (later niet meer) en wordt nog steeds door de VNG geadviseerd. De lagere ouderbijdrage is bedoeld om de drempel voor doelgroepeuters te verlagen en daarmee het bereik van de VVE zo groot mogelijk te laten zijn. In het land wordt er echter steeds vaker voor gekozen om de bijdrage voor ouders van doelgroepeuters gelijk te trekken aan de ouderbijdrage voor de overige ouders. Onder de ouders van doelgroepeuters bevinden zich namelijk ook goed verdienende ouders, die nu relatief weinig betalen in relatie tot hun inkomen.

Advies

Om ongelijke behandeling van ouders te vermijden, wordt geadviseerd om aan de ouders van doelgroepeuters ook de inkomensafhankelijke ouderbijdrage in rekening te gaan brengen. Over het 3de en 4de dagdeel wordt geen ouderbijdrage gerekend.

8.3 Verplicht gebruik kinderopvangtoeslag

In de nieuwe situatie is het van belang dat ouders die recht hebben op kinderopvangtoeslag 'gedwongen' worden om deze ook aan te vragen, omdat zij anders ten onrechte ten laste van het gemeentelijke subsidiebudget

¹⁶ Dit betreft totaal circa 7 peuters waarvoor geen toeslag wordt aangevraagd.

Onderzoek harmonisatie peuterspeelzalen en kinderopvang

komen. De kosten zijn voor hen weliswaar vergelijkbaar, maar waarschijnlijk zijn er ouders die zich de moeite van het aanvragen van de kinderopvangtoeslag graag willen besparen.

Om dit te realiseren kan aan de betreffende ouders gevraagd worden om een zogenaamde "Verklaring geen recht op kinderopvangtoeslag" te ondertekenen en hierbij een Inkomensverklaring (voorheen IB60 formulier) van de Belastingdienst toe te laten voegen. Dit formulier, inclusief toelichting, is als bijlage opgenomen in dit rapport. Het is hierbij van belang dat de gemeente ook toeziet op een stringente naleving van deze verplichting, omdat er anders een grotere druk op het gemeentelijke subsidiebudget voor niet werkende ouders ontstaat.

9. EXPLOITATIE PEUTERSPEELZALEN DIEMEN

In dit hoofdstuk is nader gekeken naar de exploitatiekosten van de peuterspeelzalen van stichting Welzijn Diemen. Het is van belang om te kijken of de maximum uurprijs die voor ouders wordt vastgesteld, voldoende is om de exploitatiekosten te dragen of dat aanvullende subsidie nodig is/blijft.

In onderstaande tabel is de begroting van SWD opgenomen en vergeleken met de Expertmodellen van de MOgroep¹⁷. Hierin zijn ook de kosten voor de coördinatie meegenomen, die op dit moment met een aparte subsidie worden gefinancierd¹⁸.

KOSTEN 2015	begroting SWD 2015		landelijk onderzoek MOgroep	verschil	
	totaal	kosten per groep*			
groepsleiding	€ 381.132	€ 19.057	€ 16.865	€ 2.192	13%
huisvesting	€ 57.150**	€ 2.858	€ 2.793	€ 64	2%
activiteiten/verzorging	€ 13.125	€ 656	€ 531	€ 126	24%
overhead / overige bedrijfskosten	€ 152.771	€ 7.639	€ 7.334	€ 305	4%
	€ 604.178	€ 30.209	€ 27.523	€ 2.686	10%
	<i>kosten per uur***</i>	<i>€ 9,38</i>	<i>€ 8,55</i>		

* hier is gerekend met 20 groepen van 2 dagdelen per week, conform de opzet van de cijfers van de MOgroep

** exclusief € 4.000 huurkosten kantoor ('Algemeen')

*** bij beide uurtarieven is gerekend met 2,875 uur per dagdeel en 88% bezetting op 16 peuters

Uit bovenstaande cijfers wordt duidelijk dat de kosten bij SWD gemiddeld 10% hoger liggen dan de kosten die uit de Expertmodellen van het landelijk onderzoek van de MOgroep naar voren zijn gekomen¹⁹. Alle kostenonderdelen liggen daarbij hoger, maar in absolute omvang bestaan deze vooral uit hogere personeelskosten. Omdat hogere personeelskosten over het algemeen worden veroorzaakt door een hoger aantal contracturen (en daarmee taakuren) per leidster en/of een hogere inschaling, is naar nader naar gekeken. In onderstaande tabel is het aantal taakuren per leidster uitgerekend:

244	totaal aantal contracturen leidsters
35,5	aanbod in dagdelen per week met 2 leidsters (40 dagdelen waarvan 9 dagdelen met één gediplomeerde leidster)
6,9	gemiddeld aantal contracturen per leidster per 2 dagdelen
8,1	werkbare uren per leidster per 2 dagdelen (i.v.m. 'inverdienen' extra vakantieweken per jaar)
5,75	totaal openingsuren 2 dagdelen
2,4	werktijd buiten opening; taakuren per 2 dagdelen per leidster

Uit deze berekening blijkt dat elke leidster gemiddeld 2,4 taakuur beschikbaar heeft. Dit ligt een stuk hoger dan het gemiddelde van de Expertmodellen van de MOgroep (1,3 uur) bij 30% doelgroepeuters. Gezien het grote aantal doelgroepeuters dat binnen de brede doelgroepdefinitie valt, kan men zich afvragen of de vergelijking met groepen van 100% doelgroepeuters niet beter aansluit bij de praktijk. Deze komen volgens het onderzoek uit op gemiddeld 1,8 taakuur. Ook hier ligt SWD nog steeds boven, maar het verschil is daarmee een stuk kleiner.

¹⁷ 'Kengetallen bedrijfsvoering 2011 en expertmodellen bedrijfsvoering voor 2013 voor het peuterspeelzaalwerk en de peuteropvang' - MOgroep (2013)

¹⁸ In deze kosten zit een incidentele verliespost op personeel van circa € 17.000. Dit is niet gecorrigeerd omdat op dit moment op 8 van de 20 dagdelen nog geen tweede gediplomeerde leidster werkt. De extra kosten van deze tweede leidsters liggen ook rond de € 20.000 per jaar, waardoor de totale kosten per saldo op een vergelijkbaar niveau liggen.

¹⁹ Hierbij zijn de kosten van de leidsters met een factor 5,75/5,5 verhoogd, in verband met de langere dagdelen; is een index van 2% over 2014 en 2015 gebruikt en zijn de kosten van groepen met gemiddeld 30% doelgroepeuters gebruikt.

Onderzoek harmonisatie peuterspeelzalen en kinderopvang

Als gekeken wordt naar de personeelskosten per uur, dan blijkt dat deze relatief heel hoog liggen in vergelijking met het landelijk onderzoek. De helft van de 12 leidsters heeft een salaris dat past binnen de standaard gehanteerde schaal 5 van de cao Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening (waarvan vijf leidsters het maximum hebben bereikt). De andere zes leidsters zijn (veelal door opgebouwde rechten in het verleden) ingedeeld in een uitlooperperiode van schaal 5 (3 leidsters) of in schaal 6 (3 leidsters).

Omdat sprake is van arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd, is het niet goed mogelijk om hier kosten op te besparen. Met de harmonisatie kan wel op personeelskosten worden bespaard door de overgang naar de cao Kinderopvang of verruiming van de openingstijden. De besparing die met de overgang naar de cao Kinderopvang kan worden behaald wordt is afhankelijk van het af te sluiten sociaal plan.

Aangezien de overname van de huidige leidsters (en daarmee het behoud van kennis en ervaring) uitgangspunt is bij de overname van de peuterspeelzalen, zal de kostprijs per uur na overname niet veel lager kunnen worden dan de bovengenoemde € 9,38. De inkomsten bestaan in de nieuwe situatie uit een combinatie van het uurtarief voor ouders (zie de geadviseerde € 7,60 in het vorige hoofdstuk) en een aanvullende VVE-subsidie. Afhankelijk van de keuze in lengte van de dagdelen (bij verlenging van de dagdelen wordt de kostprijs per uur lager) blijft aanvullende subsidie (voorlopig) nodig om de exploitatie rond te krijgen. Dit is in paragraaf 7.1 reeds inzichtelijk gemaakt.

10. OVERIGE KEUZEOPTIES IN UITWERKING HARMONISATIE

Binnen de uitwerking van de harmonisatie van peuterspeelzalen en kinderopvang kunnen verschillende opties worden overwogen. Deze zijn in dit hoofdstuk uitgesplitst naar het reguliere aanbod en specifieke VVE-zaken.

10.1 Keuzeopties regulier aanbod

Lengte van de dagdelen

Bij SWD bestaat het aanbod van de peuterspeelzalen uit 30 ochtenddagdelen van 3 uur en 10 middagdagdelen van 2,5 uur per week. Op dit moment wordt voor de ouderbijdragen geen onderscheid gemaakt of ouders alleen langere ochtenddagdelen afnemen of ook middagen. In het kader van de harmonisatie moet overwogen worden om de lengte van alle dagdelen gelijk te trekken, omdat met een uurtarief gewerkt gaat worden en anders verschillende ouderbijdragen gaan ontstaan.

Er zijn verschillende keuzemogelijkheden, waarvan de voor- en nadelen hierna op een rij zijn gezet:

Dagdelen van drie uur, door middagen te verlengen naar 3 uur:

- + alle dagdelen worden 3 uur, waardoor ouders dezelfde kosten hebben ongeacht of ze gebruik maken van ochtenden en/of middagen;
- + met iets langere dagdelen (middagen naar 3 uur) creëert men meer ruimte om binnen een dagdeel een gevarieerder aanbod voor de peuters te realiseren;
- middagdagdelen van 3 uur sluiten minder goed aan bij de schooltijden (geldt voor 5 middagen bij scholen met eindtijd van 15:00 uur);
- de kosten voor de gemeente Diemen worden relatief iets hoger, omdat totaal per week meer uren worden aangeboden, dit betreft 10 van de 40 dagdelen per week.

Dagdelen van gemiddeld drie uur, door bij de combinatie ochtend-middag de ochtend te verlengen naar 3,5 uur (middag blijft 2,5 uur):

- + gebruik van ochtend- en middagdagdeel komt qua kosten overeen met twee ochtenden, omdat dagdelen samen 6 uur per week zijn;
- + met langere ochtenddagdelen creëert men meer ruimte om binnen een dagdeel een gevarieerder aanbod voor de peuters te realiseren;
- er ontstaat minder flexibiliteit in het combineren van ochtenden en middagen, dit kan voor planningsproblemen zorgen.

Alle dagdelen verlengen naar 3,5 uur:

- + ouders betalen dezelfde kosten ongeacht of ze gebruik maken van ochtenden en/of middagen;
- + VVE-aanbod kan in drie dagdelen per week worden aangeboden (eis is minstens 10 uur per week), dit verlaagt de kosten voor de gemeente, omdat geen 4de dagdeel per week hoeft te worden bekostigd, daarnaast is bekend dat landelijk veel ouders voorkeur hebben voor drie in plaats van vier dagdelen per week;
- + de kostprijs per uur kan worden verlaagd als bij verlenging gekozen wordt voor behoud van de huidige contracturen van de leidsters;
- + de doelgroeppeuters uit de brede doelgroep kunnen mogelijk financieel ook opgenomen worden in de 'formele' doelgroep van gemeente Diemen, omdat zij nu ook al drie dagdelen mogen komen;
- + met langere dagdelen creëert men meer ruimte om binnen een dagdeel een gevarieerder aanbod voor de peuters te realiseren;
- de kosten voor de ouders en de gemeente Diemen worden hoger voor de eerst twee dagdelen per week, omdat dit aanbod wordt verlengd naar 7 uur per week (voor ouders kan dit beperkt worden door aanpassing van het uurtarief);

Onderzoek harmonisatie peuterspeelzalen en kinderopvang

- dagdelen van 3,5 uur passen niet goed in de middagen, zeker niet als men wil aansluiten op de schooltijden (geldt alleen voor locatie Ros Beyaerdt, i.v.m. eindtijd scholen van 15:00 uur²⁰); door de combinatie van twee ochtenden en drie middagen kan (met name voor de 'formele' doelgroepeuters) voor het middagdagdeel eventueel ook een openingstijd van 3 uur worden gehanteerd, hiermee wordt ook voldaan aan de wettelijke grens van 10 uur aanbod per week.

Advies

Verlengen van de dagdelen naar 3,5 uur, waardoor meer ruimte wordt gecreëerd om binnen een dagdeel een gevarieerd aanbod voor de peuters te realiseren. Daarnaast levert het verlengen van de dagdelen een financieel voordeel op doordat het wettelijk noodzakelijke vierde dagdeel per week vervalt (wettelijke eis is tien uur aanbod per week) en een verlaging van de kostprijs per uur.

Startleeftijd regulier aanbod

Op dit moment maken peuters vanaf 2,5 jaar gebruik van de peuterspeelzaal. In andere gemeenten wordt ook veel gewerkt met een startleeftijd van twee jaar, ook voor de plaatsing van de doelgroepeuters voor alvast twee dagdelen per week. Een veel genoemd nadeel is dat peuters van twee jaar relatief meer verzorging nodig hebben. In de praktijk kiezen overigens lang niet alle ouders voor plaatsing direct bij de leeftijd van 2 jaar.

Na de harmonisatie zijn aanbieders in principe vrij om peuters waarvoor gebruik wordt gemaakt van de kinderopvangtoeslag vanaf twee jaar te plaatsen. Deze groep valt immers buiten de gemeentelijke subsidieregels. Dit geeft aanbieders de mogelijkheid om bij een lagere bezetting peuters eerder te plaatsen en daarmee een locatie beter rendabel te maken. Ook voor de gesubsidieerde plaatsen van twee dagdelen per week kan de gemeente Diemen kiezen voor een startleeftijd van twee jaar. Een aanbieder is dan vrij om peuters eerder of later te plaatsen. Het is wenselijk om geen verschil te maken tussen de peuters met en zonder kinderopvangtoeslag.

Een verlaging van de leeftijd heeft echter wel een kostenverhogende werking. In theorie kunnen 33% meer peuters worden geplaatst (van gebruik gedurende 1,5 levensjaar naar 2 levensjaren), hier zullen in de praktijk echter niet alle ouders gebruik van willen maken. Daarnaast wordt door de krimp een afname van het aantal peuters verwacht. Als gerekend wordt met 25% meer peuters, dan zijn dit er circa 50 per week, waarvan er ongeveer 28 een beroep gaan doen op de gemeentesubsidie (55%). De extra subsidiekosten hiervoor bedragen circa € 40.000 per jaar. Uit de berekeningen in het volgende hoofdstuk blijkt dat deze middelen bij dagdelen van 3 uur alleen beschikbaar komen als de toegezegde extra middelen van het Rijk in een vergelijkbare verhouding als de decentralisatie-uitkeringen over de gemeenten worden verdeeld. Bij dagdelen van 3,5 uur zijn deze extra middelen ook na de korting op de decentralisatie-uitkering beschikbaar.

Advies

De startleeftijd voor het aanbod van twee dagdelen per week verlagen naar 2 jaar in combinatie met dagdelen van 3,5 uur, om de aanbieders meer ruimte te bieden om locaties rendabel te houden.

Aantal dagdelen per peuter

Uit het overzicht in paragraaf 4.1 is gebleken dat relatief veel niet-doelgroepeuters (50%) gebruik maken van een aanbod van drie (en vier) dagdelen per week. Dit zijn vooral de peuters die tot de brede doelgroepdefinitie behoren. Op de overweging voor een eenduidige aanbod voor doelgroepeuters wordt in de volgende paragraaf nader ingegaan.

Indien de peuters uit de brede doelgroep buiten de formele doelgroep worden gehouden, dan blijft het wenselijk om deze peuters in aanmerking te laten komen voor extra aanbod. De gemeente dient daarbij te overwegen of ouders zoals nu een aanvullende ouderbijdrage over het derde dagdeel moeten betalen, of dat zij dit dagdeel (vergelijkbaar met het derde en vierde dagdeel van de smalle doelgroep) volledig gesubsidieerd krijgen.

²⁰ Op locaties Dolfijn en Peuterboot kunnen middagdagdelen gesloten worden als gevolg van vervallen vierde dagdeel doelgroepeuters. Op locatie Noorderbreedte sluit het middagdagdeel nu ook niet aan op de schooltijden omdat de scholen om 14:00 uit zijn.

Voor de overige niet doelgroepeuters kan het huidige 'standaard' aanbod van twee dagdelen per week gehandhaafd blijven.

Advies

Het standaard aanbod voor niet-doelgroepeuters van twee dagdelen per week handhaven. Daarnaast moet voor peuters die behoren tot de brede doelgroepdefinitie (geen formele doelgroepeuters) worden gekozen uit de volgende opties:

- een volledig gesubsidieerd derde dagdeel;
- een derde dagdeel waarvoor ouders een aanvullende ouderbijdrage betalen.

Structuur van aanbod

Omdat de financiering na de harmonisatie is gebaseerd op financiering per peuter, kan de huidige vorm van korte dagdelen gedurende 40 schoolweken per jaar ook losgelaten worden. Dan wordt het mogelijk om bijvoorbeeld ook subsidie beschikbaar te stellen voor peuters die korte dagdelen gebruik maken van dagopvanggroepen. Nadeel hiervan is dat er meer ontrust op de groep ontstaat, omdat op verschillende momenten peuters komen en gaan. Daarnaast is ook de vraag of het in een dergelijke samengestelde groep mogelijk is om een VVE-programma structureel aan te bieden. Een voorwaarde kan hierbij wel zijn dat deze groepen uitsluitend bestaan uit kinderen van 2 tot 4 jaar.

Met kan ook verder gaan in de harmonisatie en de keuze maken om het peuterspeelzaalaanbod om te zetten naar halve dagopvang, waardoor het onderscheid tussen dagopvang verdwijnt. In de praktijk blijken veel ouders echter behoefte te hebben aan het specifieke aanbod van korte dagdelen per dag. Veel initiatieven voor de omzetting naar halve dagopvang zijn in het land niet van de grond gekomen of later weer teruggedraaid, deels ook door de extra kosten die dagdelen van 5 uur voor de gemeentesubsidie met zich meebrengen. Vooral ook het verschil tussen een aanbod van 40 of 52 weken heeft daarbij invloed op de kosten van ouders.

Advies

Het (vooralsnog) behouden van het aanbod van homogene groepen van korte dagdelen gedurende 40 weken per jaar. Dit zorgt voor aansluiting op de vraag van ouders. Tevens worden de kosten voor ouders niet onnodig extra verhoogd. Een aanpassing van het aanbod kan, gezien de plannen voor overdracht van de peuterspeelzalen naar (een) andere aanbieder(s), wellicht ook beter uitgesteld worden naar een later moment om extra onrust en verandering voor ouders en peuters zoveel mogelijk te vermijden.

10.2 Keuzeopties VVE-aanbod

Startleeftijd VVE-aanbod doelgroepeuters

Op dit moment maken peuters vanaf 2,5 jaar gebruik van de peuterspeelzaal en kunnen doelgroepeuters ook vanaf deze leeftijd gebruik maken van de extra dagdelen VVE-aanbod. Dit wordt landelijk op de meeste plaatsen ook als startleeftijd gehanteerd voor de extra dagdelen. Het verlagen van deze leeftijd is niet gebruikelijk en ook niet wenselijk, mede omdat peuters op een leeftijd van twee jaar over het algemeen nog weinig praten.

Een aantal gemeenten in Nederland hanteert de startleeftijd van 3 jaar voor de extra dagdelen VVE. Veelal is dit een kostenoverweging omdat dan minder peuters gebruik maken van het aanbod. Als er voldoende middelen beschikbaar zijn, dan is 1,5 jaar VVE-aanbod voordat een peuter naar de basisschool gaat te prefereren boven één jaar VVE-aanbod.

Advies

Startleeftijd doelgroepeuters op 2,5 jaar handhaven. Deze leeftijd is conform landelijk beleid. Verlaging voegt weinig toe omdat peuters van 2 jaar nog weinig praten, verhogen naar 3 jaar verkort het VVE-aanbod naar een duur van één jaar, wat een verarming zou zijn van de leerperiode.

Aantal dagdelen per doelgroeppeuter

In de gemeente Diemen is sprake van een smalle doelgroepdefinitie en een brede. Doelgroeppeuters uit de smalle definitie maken vier dagdelen per week gebruik van de peuterspeelzaal, de doelgroeppeuters uit de brede definitie drie dagdelen per week. Landelijk wordt over het algemeen alleen gewerkt met een aanbod van vier dagdelen per week voor doelgroeppeuters.

Nu door het gebruik van de kinderopvangtoeslag de kosten voor gemeente Diemen dalen, kan overwogen worden om voor alle peuters uit de brede doelgroep een aanbod van vier dagdelen per week te hanteren. De kosten van het extra dagdeel zijn echter zeer hoog (circa € 200.000), omdat het meer dan 100 peuters betreft. De extra kosten zijn derhalve niet betaalbaar uit de beoogde kostenbesparing door het gebruik van de kinderopvangtoeslag.

Daarnaast kan de gemeente Diemen ook overwegen om de aparte brede doelgroepdefinitie te handhaven en deze peuters het huidige aanbod van drie dagdelen te blijven bieden. In de nieuwe situatie blijft dan onderscheid bestaan tussen peuters die twee, drie en vier dagdelen per week komen. Voordeel is dat er wel extra aanbod blijft bestaan voor de peuters uit de brede doelgroep.

De meeste uniformiteit ontstaat als gekozen wordt voor het verlengen van de dagdelen naar 3,5 uur (zie vorige paragraaf), dan komen namelijk alle doelgroeppeuters drie dagdelen per week, omdat daarmee wordt voldaan aan de wettelijke eis van 10 uur per week.

Advies

Bij dagdelen van drie uur onderscheid blijven maken tussen de smalle en brede doelgroep, waardoor peuters met een (dreigende) taalachterstand in aanmerking blijven komen voor extra aanbod. Bij dagdelen van 3,5 uur alle doelgroeppeuters drie dagdelen per week laten komen en geen onderscheid meer maken tussen beide doelgroepdefinities.

VVE-subsidie in dagopvang

Niet alle peuters met (risico op) een taalachterstand bezoeken de peuterspeelzaal. Een deel van hen maakt gebruik van dagopvang in kinderdagverblijven en gastouderopvang. Het aanbod bij een gastouder kan meestal wel gecombineerd worden met het bezoeken van een peuterspeelzaal voor het VVE-aanbod, maar een combinatie met dagopvang op een kinderdagverblijf is niet altijd mogelijk. Derhalve worden landelijk ook middelen beschikbaar gesteld om VVE-aanbod op kinderdagverblijven vorm te geven. Deze subsidies bestaan meestal uit incidentele middelen ten behoeve van VVE-trainingen voor leidsters en materialen. Een beperkt aantal gemeenten kiest ervoor om ook structurele middelen in te zetten om het VVE-plaatsen op kinderdagverblijven te subsidiëren.

Omdat het aantal uren dat kinderen per week gebruik maken van een kinderdagverblijf heel verschillend is, kan het aantal doelgroeppeuters per dag sterk verschillen. Het aanbieden van een vast VVE-programma is daardoor niet altijd goed mogelijk, omdat een gelijk aanbod op alle dagen van de week (relatief veel kinderen komen één dag) voor herhaling zorgt voor peuters die vaker komen en als het programma daarentegen niet alle dagen hetzelfde is, missen de peuters die één dag per week komen onderdelen van het programma.

Daarnaast is ook bekend dat doelgroeppeuters in het bijzijn van relatief veel (talige) niet-doelgroeppeuters, ook al veel van elkaar leren. Ervaring leert ook dat op groepen op kinderdagverblijven over het algemeen procentueel gezien maar weinig doelgroeppeuters aanwezig zijn. Op dit moment is niet bekend hoeveel doelgroeppeuters zich op kinderdagverblijven bevinden en dit niet combineren met de peuterspeelzaal.

Advies

Alleen indien blijkt dat verbetering van het bereik van het aantal doelgroeppeuters nodig of wenselijk is en deze doelgroeppeuters zich op kinderdagverblijven bevinden, nader onderzoek doen naar de mogelijkheden van een structurele subsidie per peuter voor doelgroeppeuters op kinderdagverblijven.

11. FINANCIËLE GEVOLGEN GEMEENTE DIEMEN

De financieringssysteem die in de vorige hoofdstukken is uiteengezet heeft gevolgen voor de kosten van de gemeente Diemen. In dit hoofdstuk worden de gevolgen op een rij gezet. Omdat een aantal keuzes nog gemaakt moet worden, worden in de paragrafen verschillende scenario's doorgerekend. Hierbij is zowel onderscheid gemaakt naar verschillende uurtarieven als naar verschillende lengtes van dagdelen, omdat met name deze beslissingen invloed hebben op de hoogte van de gemeentesubsidie.

In dit hoofdstuk zijn indicatieve berekeningen opgenomen, omdat de berekeningen deels gebaseerd zijn op onzekere cijfers. De onzekere factoren zijn met name het percentage ouders met recht op kinderopvangtoeslag en de mogelijke vraaguitval als gevolg van verandering van de ouderbijdragen.

11.1 Dagdelen 3 uur, maximum uurtarief € 7,60

In onderstaande tabel is een indicatieve berekening opgenomen van de subsidiekosten van de gemeente Diemen in de nieuwe situatie bij dagdelen van 3 uur en een maximum uurtarief van € 7,60. Door verlenging van de dagdelen naar totaal 6 uur i.p.v. 5,75 uur, kan de kostprijs van SWD worden verlaagd naar € 8,99 per uur.

Hierbij is uitgegaan van de huidige situatie, waarbij zowel doelgroep- als niet-doelgroeppeuters 2, 3 en 4 dagdelen per week komen. Voor de aanvullende subsidie van € 500 per doelgroeppeuter is gerekend met ook de peuters uit de brede doelgroep.

In deze berekening is er verder vanuit gegaan dat de ouderbijdrage voor doelgroeppeuters uit de smalle doelgroep ook inkomensafhankelijk wordt en daarmee gelijk getrokken wordt met de ouderbijdragen van de overige peuters. Over het derde dagdeel voor de brede doelgroeppeuters wordt geen extra ouderbijdrage gerekend.

De besparing die gerealiseerd wordt door het gebruik van de kinderopvangtoeslag (circa € 65.000 per jaar) wordt in de berekening deels teniet gedaan door de verlaging van de ouderbijdragen bij het hanteren van het uurtarief van € 7,60 per uur. In hoofdstuk 8 is echter gebleken dat dit vooral voor de laagste inkomens een meest wenselijke keuze is.

Onderzoek harmonisatie peuterspeelzalen en kinderopvang

INDICATIEVE BEREKENING KOSTEN GEMEENTE DIEMEN 2016	
aanbod in uren per peuter per week (twee dagdelen)	6
aanbod in weken per jaar	40
uurtarief ouders peuterspeelzaal	€ 7,60
kosten per peuterplaats per jaar (twee dagdelen)	€ 1.824
peuters 2 dagdelen per week	
huidig aantal niet-doelgroepeuters + doelgroepeuters 2 dagdelen per week	85
percentage ouders zonder kinderopvangtoeslag	55%
aantal peuters met ouders zonder kinderopvangtoeslag (subsidieplaatsen)	47
totaal kosten gesubsidieerde plaatsen 2 dagdelen	€ 85.728
gemiddelde ouderbijdrage subsidieplaatsen per gezin per jaar	€ 500
totaal ouderbijdragen subsidieplaatsen 2 dagdelen per jaar	€ 23.500
INDICATIE SUBSIDIE PEUTERS 2 DAGDELEN PER WEEK	€ 62.228
peuters 3 dagdelen per week	
huidig aantal niet-doelgroepeuters + doelgroepeuters 3 dagdelen per week	76
percentage ouders zonder kinderopvangtoeslag	55%
aantal peuters met ouders zonder kinderopvangtoeslag (subsidieplaatsen)	42
totaal kosten gesubsidieerde plaatsen 2 dagdelen	€ 76.608
gemiddelde ouderbijdrage subsidieplaatsen 2 dagdelen per gezin per jaar	€ 500
totaal ouderbijdragen per jaar	€ 21.000
kosten twee dagdelen subsidieplaatsen	€ 55.608
kosten 3de dagdeel alle peuters	€ 69.312
INDICATIE SUBSIDIE PEUTERS 3 DAGDELEN PER WEEK	€ 124.920
peuters 4 dagdelen per week	
huidig aantal niet-doelgroepeuters + doelgroepeuters 4 dagdelen per week	42
percentage ouders zonder kinderopvangtoeslag	55%
aantal peuters met ouders zonder kinderopvangtoeslag (subsidieplaatsen)	23
totaal kosten eerste twee dagdelen doelgroepeuters subsidieplaatsen	€ 41.952
gemiddelde ouderbijdrage per gezin per jaar	€ 500
totaal inkomsten uit ouderbijdragen	€ 11.500
kosten doelgroepeuters eerste twee dagdelen subsidieplaatsen	€ 30.452
kosten 3de en 4de dagdeel	€ 76.608
kosten VVE-jaarbedrag (€ 500 ALLE 160 doelgroepeuters)	€ 80.000
INDICATIE SUBSIDIE PEUTERS 4 DAGDELEN PER WEEK	€ 187.060
aanvullende subsidie per uur ter dekking kostprijs SWD*	€ 0,21
totaal uren alle peuters	67.920
indicatie aanvullende subsidie	€ 14.409
INDICATIE TOTAAL SUBSIDIE	€ 388.617
subsidie 2015 incl. extra subsidie coördinatie voor 2016	€ 427.061
indicatieve besparing gemeente Diemen	-€ 38.444

* verschil kostprijs € 8,99 en uurtarief ouders € 7,60 = € 1,39, minus de kostendekking uit de € 500 per doelgroepeuter

In bovenstaande tabel is een doorrekening gemaakt bij handhaving van de huidige smalle en brede doelgroepdefinitie waarvoor respectievelijk vier en drie dagdelen per week wordt aangeboden. Uit deze berekening volgt een indicatieve besparing van circa € 38.500 per jaar. Dit is minder dan de aangekondigde korting op de decentralisatie-uitkering van € 40.685²¹.

Tevens is deze berekening gebaseerd op de huidige kostprijs van SWD, waarbij alleen de dagdelen enigszins zijn verlengd van gemiddeld 5,75 naar 6 uur per week voor twee dagdelen. Naar verwachting zal de kostprijs na

²¹ Deze korting is nog onzeker omdat de extra Rijksmiddelen per 2016 (opbouwend naar € 60 mln in 2021) mogelijk zorgen voor vereffening.

overname op een vergelijkbaar niveau blijven als bij de SWD, omdat het grootste deel van de kosten (personeel en huisvesting) in principe niet veranderen door de overname.

11.2 Dagdelen 3,5 uur, maximum uurtarief € 7,40

In onderstaande tabel is een indicatieve berekening opgenomen van de subsidiekosten van de gemeente Diemen in de nieuwe situatie bij dagdelen van 3,5 uur en een maximum uurtarief van € 7,40. Het uurtarief is lager gesteld, omdat ouders nu voor 7 uur in plaats van 6 uur per week moeten betalen en daarmee de kosten anders navenant zouden stijgen.

Door verlenging van de dagdelen naar totaal 7 uur i.p.v. 5,75 uur, kan de kostprijs van SWD ook verder worden verlaagd. In onderstaande berekening is indicatief uitgegaan van een kostprijs van € 8,00 per uur. Hierbij is rekening gehouden met een mogelijke besparing op het relatief grote aantal taakuren van de leidsters (zie hoofdstuk 10), door een deel van de taakuren bij verlenging van de dagdelen om te zetten naar extra uren 'op de groep'.

In onderstaande tabel komen alle peuters 2 of 3 dagdelen per week. Door de lagere kostprijs per uur, kan de aanvullende VVE-subsidie worden verlaagd naar € 280 per doelgroepeuter. Dit is voldoende om alle exploitatiekosten te dekken.

INDICATIEVE BEREKENING KOSTEN GEMEENTE DIEMEN 2016	
aanbod in uren per peuter per week (twee dagdelen)	7
aanbod in weken per jaar	40
uurtarief ouders peuterspeelzaal	€ 7,40
kosten per peuterplaats per jaar (twee dagdelen)	€ 2.072
peuters 2 dagdelen per week	
huidig aantal niet-doelgroepeuters + doelgroepeuters 2 dagdelen per week	85
percentage ouders zonder kinderopvangtoeslag	55%
aantal peuters met ouders zonder kinderopvangtoeslag (subsidieplaatsen)	47
totaal kosten gesubsidieerde plaatsen 2 dagdelen	€ 97.384
gemiddelde ouderbijdrage subsidieplaatsen per gezin per jaar	€ 500
totaal ouderbijdragen subsidieplaatsen 2 dagdelen per jaar	€ 23.500
INDICATIE SUBSIDIE PEUTERS 2 DAGDELEN PER WEEK	€ 73.884
peuters 3 dagdelen per week	
huidig aantal niet-doelgroepeuters + doelgroepeuters 3 dagdelen per week	118
percentage ouders zonder kinderopvangtoeslag	55%
aantal peuters met ouders zonder kinderopvangtoeslag (subsidieplaatsen)	65
totaal kosten eerste twee dagdelen doelgroepeuters subsidieplaatsen	€ 134.680
gemiddelde ouderbijdrage per gezin per jaar	€ 500
totaal inkomsten uit ouderbijdragen	€ 32.500
kosten doelgroepeuters eerste twee dagdelen subsidieplaatsen	€ 102.180
kosten 3de dagdeel	€ 122.248
kosten VVE-jaarbedrag (€ 280 ALLE 160 doelgroepeuters)	€ 44.800
INDICATIE SUBSIDIE PEUTERS 3 DAGDELEN PER WEEK	€ 269.228
INDICATIE TOTAAL SUBSIDIE	
subsidie 2015 incl. extra subsidie coördinatie voor 2016	€ 427.061
indicatieve besparing gemeente Diemen	-€ 83.949

Uit bovenstaande berekening volgt een indicatieve besparing van circa € 84.000 per jaar aan subsidielasten. Deze besparing is hoger dan bij het aanbod van 3 uur per week, door verlaging van de kostprijs per uur en het

wegvallen van het gesubsidieerde vierde dagdeel. Het wegvallen van het vierde dagdeel zorgt daarbij wel voor een terugloop van de bezetting. Het is daarbij wenselijk om de startleeftijd voor de 'reguliere' twee dagdelen te verlagen naar 2 jaar, waardoor de bezetting op peil kan worden gehouden. Zie verder de volgende paragraaf.

Met de keuze voor deze verlenging naar 3,5 uur worden niet alleen meer kosten bespaard, maar kan tevens worden gekozen voor het hanteren van één brede doelgroepdefinitie. Daarbij kunnen dan alle doelgroepeuters de kans krijgen om tenminste 10 uren per week gebruik te maken van het VVE-aanbod.

11.3 Verlaging plaatsingsleeftijd naar 2 jaar

Zoals in paragraaf 10.1 al aangegeven zijn de te verwachten maximale extra kosten bij het verlagen van de startleeftijd naar 2 jaar circa € 40.000 per jaar. Deze kosten liggen relatief hoog, omdat ook de doelgroepeuters vanaf 2 jaar al twee dagdelen per week kunnen komen. Met de huidige 203 peuters tussen de 2,5 en 4 jaar moet rekening worden gehouden met circa 50 extra peuters per week. Dit heeft niet alleen voordelen voor de bezetting en daarmee de rentabiliteit van de locaties. Daarnaast levert dit ook extra tijd op om aan hun ontwikkeling bij te kunnen dragen.

Door de verlaging van de startleeftijd kan ook de mogelijke krimp van het aantal peuters (zie paragraaf 4.5) worden opgevangen.

Uit de berekeningen in de voorgaande paragrafen blijkt dat bij het handhaven van de huidige situatie met beperkt verlengde dagdelen van 3 uur, het niet zeker is of voldoende middelen worden vrijgespeeld om dit extra aanbod te kunnen financieren. Bij het aanbod van 3,5 uur per dagdeel is deze ruimte er wel en is verlaging van de startleeftijd ook wenselijk, omdat met het vierde dagdeel een deel van de huidige bezetting komt te vervallen.

11.4 Advies op basis van indicatieve berekeningen

Op basis van de indicatieve berekeningen in dit hoofdstuk wordt geadviseerd om te kiezen voor het verlengen van de dagdelen naar 3,5 uur. Dit heeft niet alleen voordelen voor de kostprijs per uur, maar maakt vooral ook het aanbod voor doelgroepeuters eenduidig en de nieuwe financieringssystematiek transparant. Er kan afgestapt worden van het onderscheid tussen de smalle en brede doelgroepdefinitie.

12. CONCLUSIE EN ADVIEZEN

Uit het onderzoek naar de (financiële) harmonisatie van peuterspeelzalen en kinderopvang en de invoering van de nieuwe financieringssysteem is gebleken dat dit financieel haalbaar is. Daarbij heeft het eerder realiseren van de harmonisatie dan per 2018 als voordeel dat de financiële voordelen die worden behaald kunnen worden ingezet om het traject zorgvuldig uit te voeren, voordat gekort wordt op de decentralisatie-uitkering.

In het rapport is naast bovenstaande adviezen ook advies uitgebracht over de opties voor de verdere uitwerking, dit zijn de volgende:

Overdracht

- Voor de overdracht van de peuterspeelzalen wordt geadviseerd om een selectieprocedure te starten voor de overdracht van de peuterspeelzalen naar een of meer kinderopvangaanbieders. Hierbij dient de selectie (mede) plaats te vinden op vooraf gestelde kwaliteitscriteria. De verplichte overname van de huidige leidsters middels overgang van onderneming is daarbij uitgangspunt.

Aanbod

- Het (vooralsnog) behouden van het aanbod van homogene groepen van korte dagdelen gedurende 40 weken per jaar. Dit zorgt voor aansluiting op de vraag van ouders. Tevens worden de kosten voor ouders niet onnodig extra verhoogd.

Ouderbijdragen

- Om eenduidigheid voor ouders te hanteren en een te sterke verhoging voor de laagste inkomensgroep te voorkomen is het advies om het maximum uurtarief vooralsnog vast te stellen op maximaal € 7,60 per uur. Als alternatief kan nader onderzocht worden of een hoger uurtarief kan worden gekozen in combinatie met de inzet van bijzondere bijstand. Voor de situatie per 2017 dient opnieuw naar het uurtarief te worden gekeken in verband met de extra middelen die voor de kinderopvangtoeslag beschikbaar komen.
- Om ongelijke behandeling van ouders te vermijden, wordt geadviseerd om ook aan de ouders van doelgroeppeuters de inkomensafhankelijke ouderbijdrage in rekening te gaan brengen voor twee dagdelen per week. Over het 3de (en 4de) dagdeel wordt geen ouderbijdrage gerekend.

Lengte dagdelen

- Verlengen van de dagdelen naar 3,5 uur, waardoor meer ruimte wordt gecreëerd om binnen een dagdeel een gevarieerd aanbod voor de peuters te realiseren. Daarnaast levert het verlengen van de dagdelen een financieel voordeel op doordat het wettelijk noodzakelijke vierde dagdeel per week vervalt (wettelijke eis is tien uur aanbod per week) en een verlaging van de kostprijs per uur.

Startleeftijd

- De startleeftijd voor het aanbod van twee dagdelen per week verlagen naar 2 jaar in combinatie met dagdelen van 3,5 uur, om de aanbieders meer ruimte te bieden om locaties rendabel te houden en daar waar nodig meer bezetting te realiseren.
- Startleeftijd doelgroeppeuters op 2,5 jaar handhaven. Deze leeftijd is conform landelijk beleid.

Aantal dagdelen per week en doelgroepdefinitie

- Het standaard aanbod voor niet-doelgroeppeuters van twee dagdelen per week handhaven.
- Voor doelgroeppeuters kiezen voor drie dagdelen van 3,5 uur, waarbij geen onderscheid meer wordt gemaakt tussen de smalle en brede doelgroepdefinitie.

Uitbreiding gesubsidieerd aanbod

- Na de overname van de peuterspeelzalen en de realisatie van de (financiële) harmonisatie, nader onderzoek doen naar de wenselijkheid en haalbaarheid van uitbreiding van het aanbod op andere scholen in de gemeente Diemen.

Onderzoek harmonisatie peuterspeelzalen en kinderopvang

- Alleen indien blijkt dat verbetering van het bereik van het aantal doelgroepeuters nodig of wenselijk is en deze doelgroepeuters zich op kinderdagverblijven bevinden, nader onderzoek doen naar de mogelijkheden van een structurele subsidie per peuter voor doelgroepeuters op kinderdagverblijven.

BIJLAGE I VERKLARING GEEN RECHT OP KINDEROPVANGTOESLAG

De gegevens in deze aanvraag op naam van de ouder/verzorger die geen inkomen heeft.

Voorletters en achternaam :

BurgerServicenummer (BSN) :

Straatnaam, huisnummer + toevoeging :

Postcode en woonplaats :

Gegevens kind

U hoeft alleen de gegevens in te vullen van het kind dat de peuterspeelzaal bezoekt of gaat bezoeken.

Voorletters en achternaam : .....

Geboortedatum : .....

Hierbij verklaar ik geen recht te hebben op de kinderopvangtoeslag zoals bedoeld in artikel 1.1. van de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzaalwerk. Dit verklaar ik door het bijgevoegde Inkomensverklaring (voorheen IB60 formulier). (Deze verklaring kunt u gratis aanvragen via de belastingtelefoon: 0800-0543.)

Tevens verklaar ik hierbij (*maak uw keuze door het juiste vakje aan te kruisen*):

- in geval van 2 ouders/verzorgers, dat er sprake is van 1 ouder/verzorger met inkomen en de andere ouder/verzorger geen inkomen heeft en ook niet in aanmerking komt voor kinderopvangtoeslag
- bij een alleenstaande ouder/verzorger dat er geen inkomen is en deze ouder ook niet in aanmerking komt voor kinderopvangtoeslag²²
- dat op een andere wijze aangetoond kan worden dat er geen recht is op de kinderopvangtoeslag zoals bedoeld in de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzaalwerk. Bewijsstukken bijvoegen.

Ondergetekende verklaart dat dit formulier naar waarheid is ingevuld zodat de gemeente kan vaststellen of ik/wij recht hebben op een gesubsidieerd tarief voor de peuterspeelzaalwerk. Ik weet dat het onjuist invullen van dit formulier strafbaar is. Ik verklaar ermee bekend te zijn dat mijn gegevens door de gemeente op juistheid worden gecontroleerd bij andere personen en instanties. Ik weet dat wijzigingen die het recht op een subsidiebijdrage kunnen beïnvloeden, onmiddellijk moeten worden doorgegeven aan de instelling waar de peuterspeelzaalwerk gevolgd wordt, onder overlegging van bewijsstukken.

Handtekening:

Plaats en datum:

.....

.....

---

²² U hebt bijstand en werk, uitkering als kunstenaar en volgt een traject gericht op arbeidsinschakeling (WWIK), u bent jonger dan 18 jaar hebt bijstand en studeert, u volgt een reïntegratietraject en hebt geen uitkering of werkgever, u volgt een inburgeringstraject op grond van de Wet inburgering, u volgt een reïntegratietraject via UWV of gemeente, of u bent student

Toelichting bij verklaring

Kinderopvangtoeslag

Een ouder die geen recht heeft op de kinderopvangtoeslag zoals bedoeld in artikel 1.1. van de Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzaalwerk, kan bij gebruik van peuterspeelzaalwerk in aanmerking komen voor 'de gemeentelijke regeling'. De ouder dient middels de 'verklaring geen recht op kinderopvangtoeslag' en een Inkomensverklaring (voorheen IB60 formulier) aan de peuterspeelzaal en aan gemeente te verklaren dat ze geen recht heeft op kinderopvangtoeslag. De gemeente geeft dan een subsidie voor de peuterspeelzalen, zodat de betreffende ouder een lager tarief in rekening gebracht krijgt voor peuterspeelzaalwerk.

Wat is kinderopvangtoeslag?

Kinderopvangtoeslag is een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang via de Belastingdienst. U komt in aanmerking voor kinderopvangtoeslag wanneer er sprake is van:

- Twee werkende ouders/verzorgers in 1 gezin, of ouders/verzorgers die een studie of traject volgen;
- Een alleenstaande ouder/verzorger die werkt, of een studie of traject volgt.
- Een gemeentelijke doelgroep waar een of beide ouder(s)/verzorger(s) onder vallen, bijvoorbeeld: inburgeringscursus of sociaal/medische indicatie.

Kinderopvangtoeslag vraagt u aan bij de belastingdienst via www.toeslagen.nl Hier kunt u ook een proefberekening maken.

Tegemoetkoming voor ouder(s)/verzorger(s) met een eigen onderneming

Zelfstandig ondernemers komen in aanmerking voor kinderopvangtoeslag volgens de Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzaalwerk. Ook de ouder, die zonder enige vergoeding arbeid verricht in de onderneming van de partner in de zin van art. 3.78 van de Wet Inkomstenbelasting 2001. Dit artikel gaat over de meewerkaftrek, die geldt als de partner meer dan 525 uur per jaar meewerkt.

Als de man dus een onderneming heeft en de vrouw (of andersom) minimaal 525 uur per jaar meewerkt, voldoen ze beiden aan de criteria voor de Wet Kinderopvang, hebben ze dus recht op een tegemoetkoming van de belastingdienst en kan er dus geen gebruikgemaakt worden van de 'gemeentelijke regeling'.

Hoe kom ik in aanmerking voor 'de gemeentelijke regeling'?

Een ouder/verzorger dient aan te tonen dat er geen recht is op de kinderopvangtoeslag. Daarvan is bijvoorbeeld sprake als u niet allebei een inkomen heeft. U kunt dit op een aantal manieren aantonen. Het meest eenvoudige is om een Inkomensverklaring aan te vragen bij de Belastingdienst. Voorwaarde hiervoor is wel dat u een belastingaangifte ingediend heeft.

Wat is een Inkomensverklaring (voorheen IB60)?

Een Inkomensverklaring (voorheen IB60) is in feite bedoeld om andere (overheids)instanties, die geen inzage hebben in de inkomensgegevens van burgers, te informeren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een woonstichting die graag wil weten hoeveel inkomen iemand heeft om vast te kunnen stellen of iemand voor een bepaalde huurwoning in aanmerking komt. Indien een belastingplichtige een beroep doet op een dergelijke inkomensafhankelijke regeling van een (overheids)instantie dan wenst zij een overzicht waarop de inkomensgegevens van de belastingplichtige staat. Hij kan zich in dit geval wenden tot de Belastingdienst met het verzoek een Inkomensverklaring te ontvangen.

De verklaring moet aangevraagd worden voor de ouder die geen inkomen heeft, maar deze moet dus wel, eventueel via de partner, een aangifte ingediend hebben.

BIJLAGE II OVERZICHT IMPLEMENTATIESTAPPEN

Op basis van de resultaten van dit onderzoek is het aan de gemeente Diemen om beslissingen te nemen ten aanzien van met name:

- de leeftijdsgrenzen,
- de lengte van dagdelen,
- het maximum uurtarief en de kostprijs,
- de doelgroepdefinitie en
- het subsidiejaarbedrag VVE.

Als deze keuzes zijn gemaakt, dan kunnen de volgende implementatiestappen worden genomen:

Registratie als kinderopvang

De peuterspeelzaallocaties dienen als kinderopvang (kinderdagverblijf) in het landelijk register te worden geregistreerd. De kwaliteitsregels zijn weliswaar nagenoeg gelijk, maar deze gewijzigde registratie vraagt wettelijk gezien wel aanvullende controlebezoeken van de GGD.

Nieuwe financieringssystematiek

De gemeente Diemen zal de nieuwe financieringssystematiek nader uit moeten werken, met bijbehorende procedure voor het aanvragen en het verantwoorden van de subsidie. Aangezien het aantal peuters per jaar niet vooraf met zekerheid kan worden voorspeld, ligt het voor de hand om de subsidie vooraf op basis van een prognose te beschikken en na afloop van het jaar op basis van de realisatie af te rekenen.

Met de nieuwe financieringswijze vervalt in principe een deel van de invloed die de gemeente op de aanbieder(s) en het aanbod heeft. De gemeente Diemen zal in haar subsidieregels voorwaarden stellen aan het aanbod, bijvoorbeeld op het gebied van openingstijden en toegangsleeftijd, maar dit heeft met name betrekking op ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Aanbieders kunnen voor ouders met recht op kinderopvangtoeslag deze randvoorwaarden in principe wijzigen.

Voor het VVE-aanbod blijft de sturing wel mogelijk, omdat dit door de gemeente gesubsidieerd blijft worden.

Personeel naar cao Kinderopvang

Het is voor een aanbieder niet verplicht om het personeel van de peuterspeelzalen over te laten gaan naar de cao Kinderopvang. In het kader van de harmonisatie van beide werksoorten heeft dit echter wel voordelen. De cao Kinderopvang is niet alleen een goedkopere cao voor werkgevers, maar ook de integratie van personeel op de kinderdagverblijven en de peuterspeelzalen wordt daarna eenvoudiger mogelijk.

Er is op dit moment geen landelijk sociaal plan meer beschikbaar. Het zal derhalve noodzakelijk zijn om deze overgang van cao apart met de vakbond overeen te komen. Inmiddels zijn wel verschillende landelijke voorbeelden beschikbaar die daarbij gebruikt kunnen worden.

Praktische uitwerking bij aanbieder

Naast bovenstaande acties is het voor de aanbieder(s) noodzakelijk om verschillende aanvullende praktische stappen te zetten. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan de volgende zaken:

1. Indien aanpassingen nodig zijn: het vaststellen van het gewenste aanbod (o.a. openingstijden en aantal dagdelen per locatie).
2. Prognose maken van bezetting per locatie.
3. Begroting maken, kostprijs vaststellen.
4. Nieuwe plaatsingsovereenkomsten/contracten opstellen voor ouders.
5. Aanpassing in administratieve systemen en procedures, zoals
  - aangepaste hoogte en eventueel frequentie van innen van ouderbijdragen
  - planning en plaatsing peuters (wel of niet op dezelfde wijze)

Onderzoek harmonisatie peuterspeelzalen en kinderopvang

6. Indien nodig: nieuwe arbeidsovereenkomsten met groepsleiding overeenkomen onder cao Kinderopvang
7. Ouders informeren over veranderingen en eventueel ondersteunen bij de aanvraag van kinderopvangtoeslag.
8. Aanpassen van informatiemateriaal, zoals informatieboekje en/of website.

De gemeente Diemen dient er rekening mee te houden dat bovenstaande werkzaamheden ook extra kosten met zich mee zullen brengen. De extra middelen die vanuit de kinderopvangtoeslag beschikbaar komen, kunnen hiervoor worden ingezet.